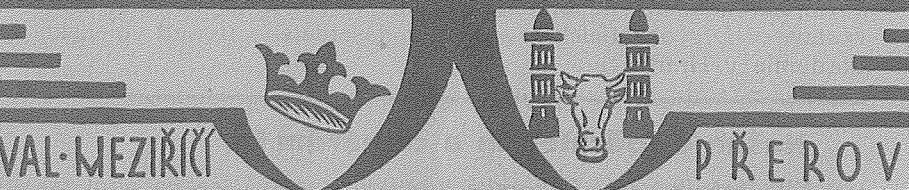
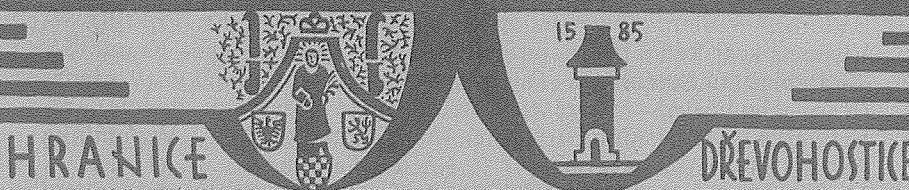
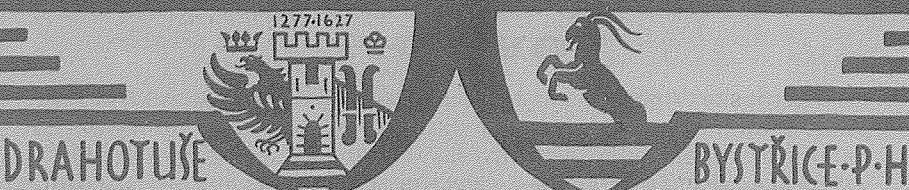
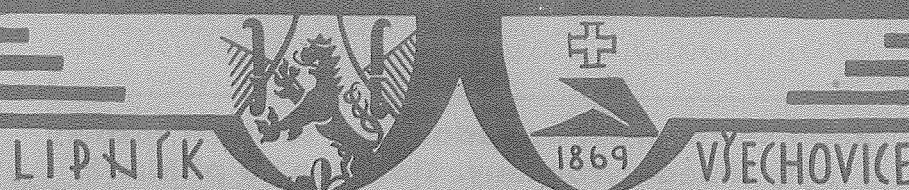

Z A H O R S K Á

K R O N I K A

REDAKTOR A VYDAVATEL ANTONÍN FRÖHLICH, DOLNÍ ÚJEZD
U LIPNÍKA NAD BEČVOU.

Vlastivědný sborník »Záhorská kronika« vychází čtvrtletně. Ročně se předplácí 10 Kč složenkou, po 1. lednu 1931 se doplácí 12 Kč. Jednotlivá čísla při hromadném odebrání 2 Kč 50 h, při odebrání jednotlivých čísel přímo po 3 Kč. Platí se chekem pošt. spořitelny čís. 100.630, Brno. Pro záky při hromadném odběru sleva.

Reklamacce se vyřizují jen do vyjítí nového čísla.

Literární příspěvky, zprávy, knihy a časopisy k recenzi i na výměnu, objednávky i reklamacce budtež zasílány na adresu: »Záhorská kronika« v Dolním Újezdě u Lipníka n. B.

Novinové výplatné povoleno řed. pošt a telegraíř v Brně, výnosem číslo 69.140-VI. ze dne 18. srpna 1925.

Žádá se zdvořile, by nedoplatky za starší ročníky byly ihned vyrovnány. Složenka se přikládá.

OBSAH:

Evropské rozvodí na Hranicku. (Ant. Fröhlich). — Kupy a prodeje domů v městě Lipníku okolo r. 1600. (Jakub Mráček). — Záhoří a Roudnice n. L. (Dr. Ig. Horníček). — Židovská ulice v Prerově. (Fl. Zapletal). — Kelečská fara před 500 lety. (Ant. Svěrák). — Některé památné nápisy v okrese lipenském. (Jan Bažura). — Starodávny raz záhorské dědiny. (Dr. Fr. Příkryl). — Visitace krajského hejtmána v Rožnově r. 1792. (Čeněk Kramoliš). — Babice u Kelče. (E. Talpa). — Záhorské písničky. II. řada. (Karel Havlíček). — Pověstí našeho kraje: Vesnický filosof. (Ant. Sehnal). — Boží muka u Tršic. (M. Tománková). — Vzpomínka na r. 1866. (Ant. Svěrák). — Z Něčic: Ta zubatá . . . (L. K). — Morová rána. (H. Špunar). — Drobné zprávy: Pochvalné uznání k 70. narozeninám p. ředitele Antonína Svěráka. — Živnostenská výstava v Dřevohosticích. — Oslavy desetiletého trvání vojenské akademie v Hranicích.

Naším odběratelům a čtenářům I

XIII. ročník naší „Záhorské kroniky“ vydává se na pouř po našich školách i naší obci čtenářské. Doufáme, že i letos bude přijat příznivě a že počet odběratel stoupne. Není třeba znovu zdůrazňovati jeho program i naši tužbu, aby co nejlépe sloužil svému poslání. Redakce doufá, že přátelé a příznivci z řad přispívatelů pomohou nám opět rádi v našem díle.

Sběratele prosíme o brzké oznámení našeho letošního počtu odběratelů. Jednotlivce, jimž posíláme 1. číslo na ukázkou, nevrátí-li je, budeme považovati za odběratele.

Zdar XIII. ročníku „Záhorské kroniky“!

Redakce.

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Vlastivědný sborník Záhoří a Pobčeví.

VYCHÁZÍ ČTVRTLETNĚ V DOLNÍM ÚJEZDĚ U LIPNÍKA NAD BEČVOU.

Ročník XIII.

Září 1930.

Číslo 1.

Antonín Fröhlich:

Evropské rozvodí na Hranicku.

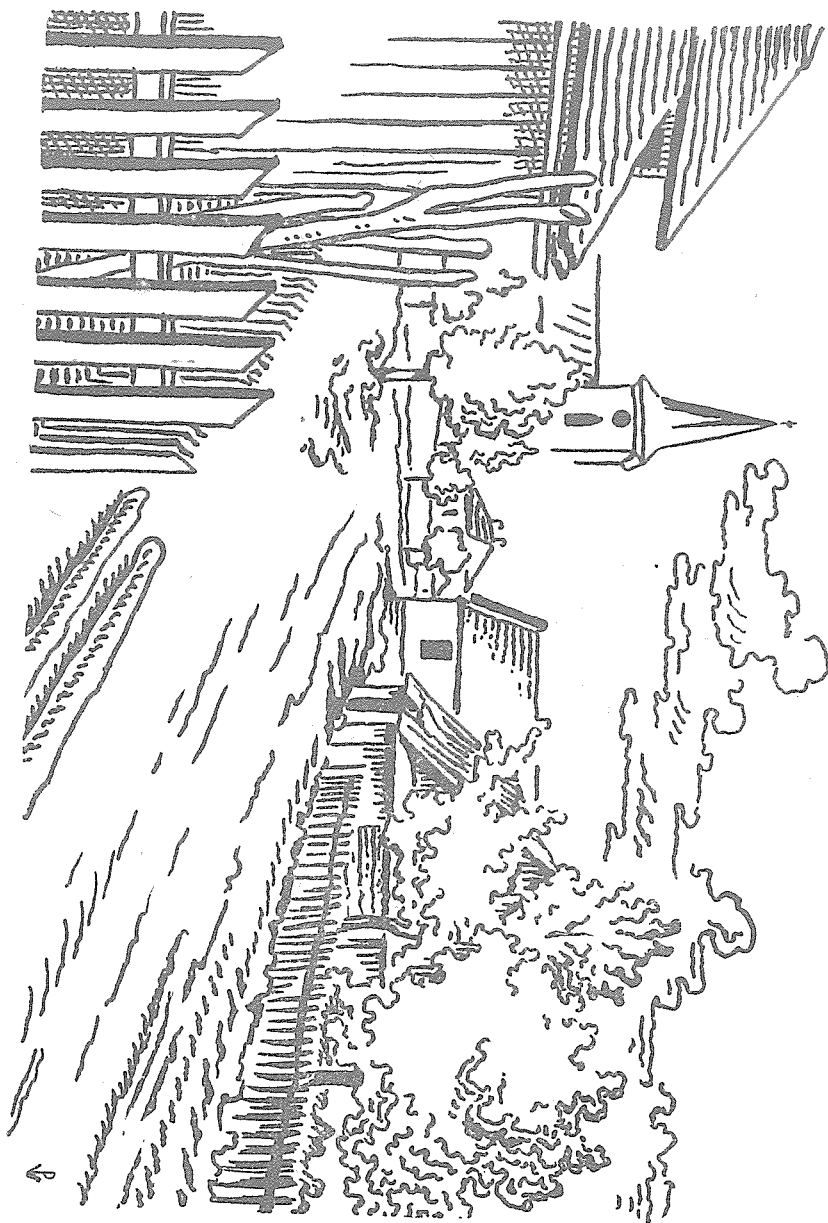
Ve Vlastivědném sborníku českého jihovýchodu sv. VII. č. 4. píše J. Fried v článku »Evropská střecha« o rozvodí v Čechách. — Podíváme-li se na vodopisnou mapu Evropy, seznáme, že řeky evropské směřují svým tokem jednak do oblastí Severního ledového, Baltického, Severního (Německého) moře a Atlantického oceánu, jednak do moře Středozevního a Černého, nebo do největšího jezera světa, do jezera Kaspického. Poměrně po nízkém rozvodním hřbetě (s výjimkou Karpat) táhnoucí se pruh povrchu zemského běží celkem směrem severovýchodním celou Evropou od jižního španělska (Gibraltar) až po střední Ural. V naší republice tento důležitý rozvodní pruh, který také někteří zeměpisci nazývají »evropskou střechou«, táhne se též po Českomoravské vysočině. Hranice mezi jednotlivými úvodími jsou rozvodnice, ale netvoří je vždy čára, nýbrž na plošších místech rozkládá se tak zvané neutrální území a tímto jest rozuměti pasivní plochu rozvodí, to jest onu plochu, po níž vody dešťové, sněhové (atmosferické vody) nestékají jako vody na tu nebo onu stranu rozvodí, nýbrž jsou vázány povrchovou a geologickou povahou terénu, vsakují se do půdy a vycházejí na povrch teprve v pramenech na té neb oné straně rozvodí. Je přirozeno, že spád těchto vod v podzemí je podmíněn sklonem nepropustných vrstev a že může v některých případech vésti i na opačnou stranu, než směřuje sklon terénu.

V okrese hranickém je rovněž vodní předěl evropského vodstva a to mezi oblastí moře Baltického a Černého. Plastická mapa okresu hranického, vypracovaná řídícím učitelem v. v. A. Palou, ukáže nám pěkně čáru rozvodí našeho kraje, která jde: Vysoká, Heřmanice, Špičky, Kunčice, Stráže (338 m), jz. Bělotaína, dále Moravskou branou, Vrchy (Δ 454 m), z. Stržiteže, v. Jindřichova a j. Lindavy.

Nezajímavějším místem je rozvodní čára mezi mořem Černým a Baltickým v Kunčicích. Tam je totiž velmi pozoruhodný dům č. 53, s jehož střechy dešťová voda teče do dvou moří. Se západní polovice do potoka Struhovky, dále do Bečvy, odtud do Moravy, Dunaje a Dunaj teče do moře Černého. Se strany východní potokem do Luhy, tou do Odry a Odra vlévá

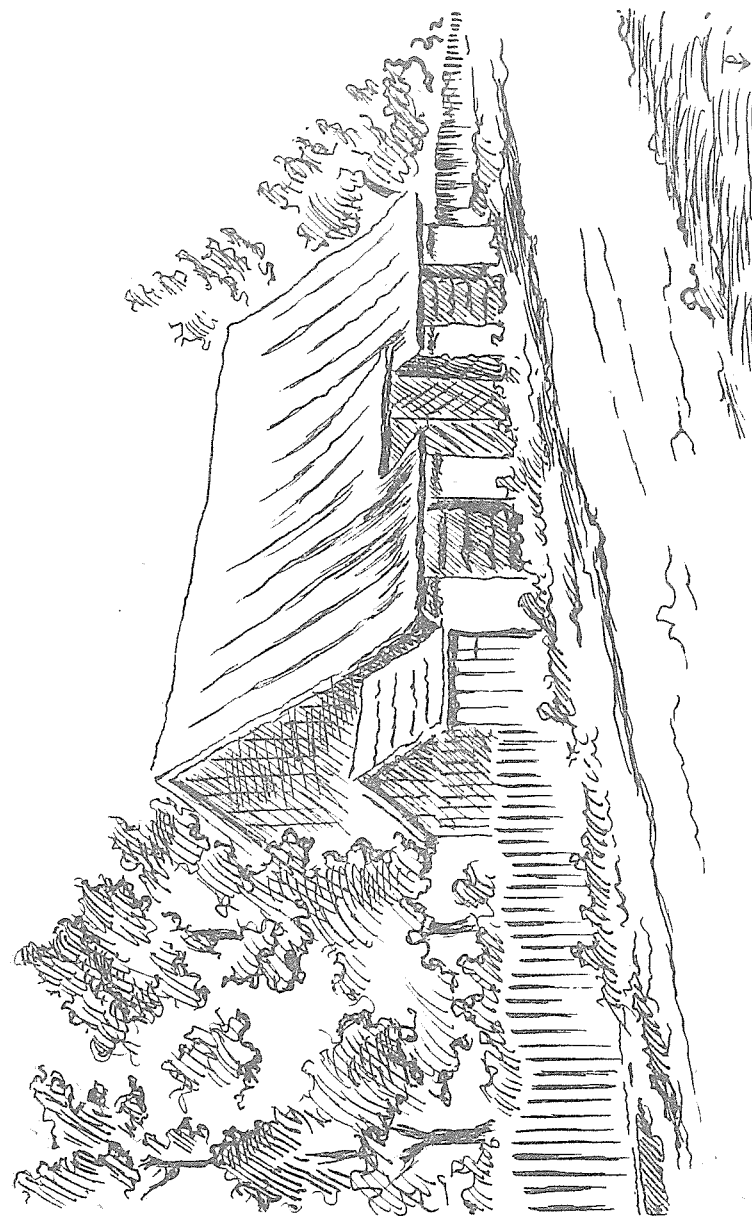
se do moře Baltického. Luha prýští se nad Nýdekem, protéká v okrese hranickém Bělotínem, Polomí, Dubem a tvoří rozhraní

1. Pohled na neutrální území rozvodní ve Špičkách.

mezi vysočinou Karpatskou a Sudetskou. Severní vyvýšeniny náležejí vysočině Sudetské, jižní vysočině Karpatské.

Také s farské stodoly ve Špičkách teče voda rovněž do dvou moří. Na obrázku větším (s kostelem) vidíme

2. Pohled na rozvodní místo ve Špičkách z blízka.

tuto stodolu od severu, za 2 třešněmi na pravé straně. S pravé strany střechy stéká voda do Bečvy, s levé strany do Odry. Na obrázku druhém (pohled k severu, od kostela) jest jedině sto-

dola. Voda s pravé střechy stéká do příkopu u silnice se sklonem ke Kunčicím a do řeky Odry. Se strany levé stéká po náhlém svahu do porůčí Bečvy.

Tato místa měla by býti označena tabulkami, jež by snad mohl poříditi odbor Klubu českoslov. turistů v Hranicích, na nichž by byla poznačena jako »Evropská rozvodí«. Na tabuli bylo by možno poznačiti sklon střechy a pod nárys střechy označiti nadmořskou výšku. Tak na př. v Kunčicích u domku čís. 53 mimo to na západním křídle (sklon střechy) nápis »Dunaj«, na východním »Odra«.

Obě místa jsou v našem kraji zajímavou ukázkou, že se střecha odtéká voda občas do dvou moří. Zeměpisná tato zajímavost zaslouží proto, aby na ni byli upozorněni turisté a jistě bude vhodné pořízení oněch informačních tabulek.

J. Mráček :

Kupy a prodeje domů v městě Lipníku okolo r. 1600.

Knihy, do nichž se vkládaly prodeje a kupy domů v městě i na předměstí, také rolí, luk, zahrad a také zápisy jiných věcí, nazývaly se registra purkrechtní, knihy purkrechtní. Když časem takových knih bylo více svazků, označovali je, aby je blíže určili, ještě vhodnějším pojmenováním, na př. staré, nové, menší, bílé, zelené atd. purkrechtní knihy.

Takové registrum purkrechtní založil r. 1584 (ale není to kniha nejstarší, první máme v městském archivu z r. 1535) radní písař Martin Ponek. Zápisy v knize jdou až do pol. 17. stol. a při nich je nám příliš nápadné, že majitelé domů v městě i na předměstí se velmi často střídali.

Při zprávě o kupu je uvedeno kdo kupuje a od koho, rok a den, také většinou ulice, sousedé po levé a po pravé straně, zač byl dům koupen, výměnek, služebností a různé jiné paměti: odkazy ke kostelu lipenskému, do sboru bratrského, na školu, do cechu, spravedlnost čili dědictví pozůstalých nebo sirotek a p.

Při prodeji domu prodával se často i inventář mrtvý i živý, pole, zahrada, stodola. Tak r. 1589 v pátek před památkou rozeslání apoštolů, Lidmila, vdova pozůstalá po Prokopovi Danyeli, s Martinem Slovákem, manželem svým koupila grunt s zahradou, s nadbytky, svršky, s ovciemi i jiným dobytčkem, též obilím, s rolí na Zlechově. Martin Krsal r. 1605 koupil tentýž grunt »Daňhelovský« také s včelami a ouly, se dvěma koňmi a šírami, s vozem, pluhem, dvěma branami, s slámou všecknou a s senem, což by se ho před rukama v témž gruntě našlo. R. 1606 koupil tentýž grunt Mikuláš Linhart se vším celým příslušenstvím kro-

mě té louky pod hurou Lhotskou, s polovicí obilí jareho i ozimého.

Při kupu domů v rynku, které měly právo vařiti pivo, potkáváme se s jiným inventářem, jak vidíme ze zápisu, učiněného r. 1594 v středu po sv. Řehoři, kdy Martin Sivý koupil dům v rynku mezi Jana Sošky a Václava Otirapka domy ležící od Zikmunda kožišnika s čtyřmi stoly, bečkami, co na var piva bílého celý náleží, se třema desítkami na staré pivo, s šenkem, bubnem, poloumasím cínovým a židlíkem, mědeníkem v kamnech a co hřebíkem přibito a zamazáno jest, krom kotlů všech. R. 1608 koupil Jan Němeček grunt v Novosadech i se vším obilím a svršky v gruntě kromě toliko knih a s jedno lože šatů poctivých na Jana sirotka zanechaných a cínového náčiní.

Jinde zase kupuje se grunt i s náčiním hrncářským, s náčiním k řemeslu barvířskému nebo soukenickému přínaležitým. Martin Zikmundek koupil r. 1605 dům Pickovský s stoli, stolicemi, bečkami na bílé pivo, s šenkem, bubnem, leji, koryty, ručnicí, toulcem a kordem.

Okolo r. 1600 bylo ve městě usedlých asi 20 osob stavu rytířského s rodinami. Koupil-li šlechtic dům, jako na př. Jan Želecký z Počenic a na Všechovicích od Martina Zikmundka, bylo poznamenáno: Odevzdáno za svobodné na ten však jistý způsob, jakž na stav rytířský užívají domův ve městech náleží bez obchodův a živnostech městských.

Koupil-li dům žid, jako r. 1599 Markus, Bětín zeť, učiněno jiné poznamenání: Toto se pak znamenitě vymínuje, že ten dům již ne za dům, ale za chalupu jemu Markusovi se pouští. Právo to, kteréž křesťané v něm bydlející užívali, totiž šenkování vín, piv i jiného všelijakého nápoje, ítem sklady takových vín a nápojů, vářky pivné i těm podobní obchodové městští se snímají dotud, pokudž by zase křesťanu se nedostal.

Velmi často setkáváme se v zápisech s péčí o sirotky, aby jejich vychování bylo zabezpečeno. Tak Zuzana, vdova po Jířkovi Kunčickém, koupila r. 1587 dům od pánů starších na místě Jana sirotka a od Šebestiána, zetě Zuzany, a vzala na sebe povinnost: Jana, syna svého chovati, všelijakými potřebami opatrovati i od školního učení platiti, i kdyby na řemeslo dán byl, na něj ona nakládajice verně chovati z svého vlastního, v ničemž mu neublížíjíc. Jinde opět čteme: K tomu (Anně) děvčátku, když by k člověčenství přišlo dvě krávy dobré a lože šatů hodných z toho statku Lidmila matka s Martinem Slovákem otčímem vydati se uvolíli. R. 1599 uvolil se Martin Crhů, koupiv grunt v souhradní ulici po Janovi Crhovi, otci svém, Bětu sirotka, sestru svou, jídlem, pitím náležitě opatřujíc a jí žádného skrácení nečiníc do zrostu chovati. Jiný příklad: Danyel Jičinský koupil r. 1600 grunt po neboštiku Ondrovi Varunkovi zůstalý od pánů starších na místě sirotek a dal Jakuba sirotka na řemeslo krejčířské k Jindřichovi Španjelovi od datum zápisu to-

hoto do roka pořad zběhlého za 6½ rýnského. Na to Španjelovi dáno na tu smlouvu 3 rýnské a Jakubovi sirotku na povinné věci do cechu 1 rýnský.

Ti, kteří prodávali, zajistili si často výměnek, jako na př. r. 1588 Anna Šabalka, která prodala grunt Tomášovi Koželuhovi. Paměť ta je poznamenána takto: Komůrka v tom gruntu dole, jakž sobě ona do smrti vymínila, v mcci její tak zůstati má a tolikéž v gruntu i v světnici příbytek svůj volný mítí má. Jiná paměť o výměnku z r. 1589 praví: Anka, vdova po Jiříkovi Hyn-drchvalském, sobě v gruntu komůrku, když by jí koli potřeba byla, sebe a své věci aby v ní bez překážky tohoto Lukáše (kupitele gruntu) schrániti mohla, na potomní čas vymínila, čemuž tento Lukáš též povolil. Žofka Ledavašková, která r. 1593 prodala dům Martinovi Příborskému, měla výměnek v domě zajištěný již podle kšaftu svého manžela Václava Ledavašky a o tom poznamenáno stojí. Všakž toto vědomé buď, že Žofka Ledavašková podle kšaftu v světnici na dvoře byt svůj mítí a schránku až do smrti má a v tom se jí žádné překážky od Martina ani žádného jiného dáti nemá.

A uvedu ještě jeden příklad: Když r. 1594 Jiřík Jursa prodal svému synu Martinovi Jursovi grunt v moravské ulici, ustanovil si výměnek, o němž paměť praví: Z toho ze všeckného statku Jiřík Jursa otec vymíňuje si jednu krávu a 10 ovec, jednoho koně, aby mu Martin syn choval v tom statku. K tomu přispívati 1 měřici žita, 1 měřici ječmene, 1 měřici ovsu každého roku semenem svým a na rolech svých, sklízeje to jemu, má. K tomu v tom statku Jiřík do smrti své bez ubližování jídlem, pitím od Martina i od každého držitele tohoto statku náležitě opatrován jsa, byt svůj mítí má; a on Martin připovídá, jako syn otce v tom ve všem šetřiti i k němu všelijakou uctivost zachovati.

Ke konci zmiňují se ještě o cenách domů a gruntů čili chalup; domy byly v městě, grunty na předměstí.

Grunt bylo možno koupiti již za 100 rýnských; ale ceny jejich byly i vyšší, ba až za 1000, 1200 a 2700 rýnských. Cena gruntu se řídila podle toho, co všechno s gruntem se prodávalo, kolik polí a jaký inventář. Tak r. 1601 Martin, syn Jiříka Chabíčovského koupil grunt za 1000 rýnských s rolemi všecknými osetými a neosetými, s dvěma koňmi, s šíry, chomouty, sedlem, 815 ovec, s jednou kravou a jalovičkami dvěma, s jednou sviní, s kohoutem a slepicemi, k setí ječmene 6 měřic, ovsu 5 měřic, mouky 1 měř, s vozy, pluhem, branami, s dřívím k stavení tesaným a jinými nadbytky drobnými.

Ceny domů v městě pohybovaly se mezi 300 až 1400 rýnskými. Za tuto sumu 1400 rýnských koupila r. 1595 dům vedly rat-houzu Dorota, vdova po Janovi Řehořku. Ovšem k domu patřila zahrada, pole, louky; také jej koupila s pivovarem, s pánvou velikou, s káděmi velikými i malými v témž pivovare, s půlmásim a židlíkem cínovým, s šenkem, bubnem, s bečkami na bílý i starý pivo, leji, koryty a s stoly 3.

Suma, za kterou dům nebo grunt byl koupen, nebyla placena v hotovosti, nýbrž položen býval jen závdanek a co zůstávalo dopláceti, »poráželo se področně«, čili splácelo se ročně, po rocích, jak kupitel a prodávatel mezi sebou umluvili.

Dr. Ig. Horníček, Tlumačov:

Záhoří a Roudnice nad Labem.

Lobkovický archiv v Roudnici n. L. chová vzácné archi-valie, týkající se Holešova, Bystřice p. H., Dřevohostic, Prusi-novic a jejich okolí z doby na hist. prameny velmi chudé, z první polovice XVII. st. Tenkrát byli majiteli těchto panství páni z Lobkovic.

Archivalie tyto jsou označeny L—6, L—7, L—8 a L—9.

Svazek L—6 obsahuje čís. 1—13: týká se různých věcí By-strice, Dřevohostic, Holešova, Prusinovic a Rymnic.

Svazek L—7, čís. 1: odhady panství bystřického, čís. 2: urbář Bystřice, čís. 3—7: urbáře a taxy Dřevohostic, čís. 8—9: všelijaké paměti dřevohostické.

Svazek L—8, čís. 1: urbář holešovský z r. 1640, čís. 2: taxy, čís. 3: knížecí dekretace, čís. 4: spisy rozličné, čís. 5: privilegia holešovská, čís. 6: obdarování, stížností poddaných, pozdvižení Holešovských 1642, dávky do císařských magacínův 1642—47), čís. 7: Kurovice, čís. 8: urbář kurovský 1640, čís. 9: urbář prusinovský, čís. 10: Prusinovice, Rymnice taxy, čís. 11: Prusinovice, Rymnice, spisy 1625—49, čís. 12: urbář rymnický 1640, čís. 13—15: kupy a prodeje Rymnic, Holešova, Bystřice a Kurovic.

Svazek L—9 čís. 1: Kyjov, čís. 2: Blansko, Boskovice, Čehovice, Kralice, Kl. Hradiště, Jaroslavice, Jemnice, Lesonice, Šebkovice, Martinkov, Milotice, Rabenstein, Janovice, Žerotice, Uh. Brod a Podivín.

Pro místní badatele jsou tyto prameny velmi cenné a dů-ležité. Příkladem uvedu zde něco o Bystřici z jejího urbáře.

Nejprve se tam uvádějí tito držitelé usedlostí:

a) městečko Bystřice: Lukáš Hulínek, Jan Můstků p*), Jan Balaš p, Martin Hloušek p, Jurka Malečků p, Martin Macháč č, Jan Jevický č, Mik. Štětina p, Kuba Petrů p, Daniel Svaček p, Jura Bubelka p, Mik. Houžva p, Tom. Svoboda č, Václav Syrový p, Jan Kouřil č, Mich. Bartl p, Mašek Dobšův p, Pavel Malečků p, Václav Matys č, Matěj Štipla p, Martin Hanák č, Mik. Koblích p.

b) ulice slove Dolní, při městečku ležící: Jura Houkalů č, Jan Šurpa č, Luk. Bednář č, Vačula Malečků p, Martin Dřevěný

*) p = půllán, č = čtvrtlán, pd = podsedeck, ppd = půlpodsedeck, z = zahradičník.

ppd, Jura Zelený ppd, Mik. Sedláků pd, Martin Okáčů pd, Jan Veselý pd, Anna Petrželkova č, Abraham mlynář »na trávníku«, Jiřík Syrový pd, Kuba Šlejř č, Jiřík Holdan č, Jan Symoník pd, Mik. Mikula pd, Kuba Lorenců č, Martin Maliček č; summa usedlých 18.

c) ulice Horní: Šimek č, pan Joachym Hundt p, Bartoš Poloma p, Janek Švec č, Mar. Řiha č, Gregůrek Soukeník č, Juřena č, Ondra Nevrla p, Vítek Vyskočil p, p. Jiří Bittova (?) p, Jan Smutek č, Mich. Žilinský č, Jura Rumpal č, Jan Bumbal č, Mik. Otruba č, Jan Karmazýnek č, pan Joachym Hundt p, Staněk Tkadlec pd, Martin Janků pd, Jan Hlaváč p, Jura Bumbalik pd, Jura Homola č, Matěj Čermák pd, Adam Večerek pd, Matouš Potmékoupil p, Pavel Machačka p, Mik. Kaňát p, Šimek p, Kubíček č, Mar. Zahradilů č, Pav. Štefek p, Havel Krejčí č, Matouš Okáčů p, Pav. Bartošků p, Pav. Šiňů (?) č, Mar. Rohánek č, Ondra Petlachů p; summa usedlých v této ulici 36, okrom dvorního Bochoveckého.

d) ulice Novosady (vesměs z): Andrys Fiala, Bartoň Soukeník, Jan Vala, Jan Veselý, Mik. Barvíř, Vác. Slivečka, Jan Probošt, Adam Vaněčka, Jan Adamčík, Bartoš Soukeník, Adam Barant, Pav. Šnejder, Jan Syrovíček, a z místa, kde sbor bejval**), Matouš Zámečník, Mik. Baďura, Jiřík Petrželka, Michálek Soukeník, Mat. Rožek, Eliáš Čech, Jan Karmazýnek, Václav Slivečka; summa v té ulici 22 usedlých.

Summa usedlých všech okrom mlýna panského, šenkhouse, školy, domu farního a dvoru Bochovského 97.

U každého je poznamenáno, co dává a platí. Tak na př. čtvrtník Karmazýnek platí o sv. Jiří 5 grošů, o sv. Václavě 5 g, při konci masopustu 6 g, o sv. Trojici 2 g, o sv. Havle 5 g, za roboty v masopustě 1 rýnský, o velikonoci dává 1 plece a o sv. Václavě 1 slepici.

Zahradník platí o sv. Jiří 4 g, o sv. Václavě 4 g, v konci masopustu 6 g, o sv. Trojici 3½ g, dává o velikonoci 1 plece a 1 slepici o sv. Václavě.

V urbáři jsou uvedeny dále platy a dávky řemeslníků a živnostníků. Na př. o řeznících se poznamenává:

»Řezníci, kterej by koliv řemeslo dělal, povinni jsou dávatí z masnejch krámů jeden každý po 1½ kamenu loje přepouštěného z jednoho krámu, Bejvalo masných krámů předešle, které jim od vrchnosti postaveny byly, všech 12, vycházelo loje summy 18 kamenů. Též povinni jsou víceji dávatí z jednoho každého hovada, kdy zapotřebí jest, na zámek drščky a jazyk, za které se jim po 3 g platiti má. Též povinni víceji řezníci na zámek masa 1 M po 1 g vážití a neb dávatí.

Léta Páně 1626 dne 7. aprílis učiněna smlouva s řezníky bystřickými od J. M. pana hejtmana pana Vylíma Klessendorfa; mají dávatí každého týhodne pro čeládku dvorskou místo těch

**) t. j. má platu dávatí

drštěk 5 M masa jakéhokoliv, avšak do vůle vrchnosti se zanechává, item loje přepouštěného jedenkaždý, kterýžby sám dělal, 1 kámen.«

Všeobecné povinnosti městečka Bystřice jsou tyto:

»Nejprve měšťané bystřičtí povinni jsou sami: Vína, kdykoliv se jaká přivezou aneb koupí, dolů svalovatí a do sklepu panského pouštětí i zase na vůz vytáhnoutí a naložití. Též jsou více povinni sůl v balvanech, kdy toho koliv potřeba jest, dolů s voza svalovatí i zase na vůz nakládatí.

Též jsou povinni všichni, měšťané i uličané (okrom novosadníků) ovce panské dvakrát do roka práti.

Každoročně z vinohradu na zámek bystřický 2 bečky vína přiveztí, od kteréhožto přivezení od jedné bečky po 1 fr a po 1 m. ova se z důchodů dává.

Všichni robotní i bezrobotní dříví po 1 sáze k pivovaru bystřickému, kde se jim koliv ukáže, nadělatí.

Po 1 kládě k panské pile přiveztí.

Ti, kteří robotní grunty drží, na hony, kdy se jim vzkáže a potřeba toho jest, chodití.

K stavění, kdykoliv zapotřebí jest, pěšími robotami, též robotní sami chodití.

Rolníci robotní, spolu s Chvalčovskými, též oujezdy při tejš dědině zejména jmenované, kdy toho potřeba jest, zdělatí, oratí, pohnojiti, zasévati a jak náleží opatrovatí. Též robotní z týchž oujezdů spolu s Chvalčovskými obilí sežítí neb posící, shrabati, do mandelů složití a ke dvoru bystřickému náležitě sklidití a svéztí. Spolu s těmi Chvalčovskými dvě louky již při tejš dědině oznámené posící, trávu usušiti a seno ke dvoru bystř. svéztí a sklidití. Od těch louk dávalo se jim píva 1 bečku.

Též jsou povinni Bystřičtí, kteří tak místa svá vyměřena mají, okolo panské zahrady anebo jinde ploty plésti a spravovatí.

Též jsou povinni Bystřičtí všichni, okrem bezrobotních i měšťané, kdy toho potřeba jest, na povozy jezdití.

Též je povinen Vítek Vyskočil a Matěj Čermák dvakráte do týdne na zámek vymětat a uklízet.«

Jistě, že jsou to zprávy zajímavé, a bylo by si přátí, aby těchto roudnických pramenů bylo využito, neb dosud leží ladem, a myslím, že jich z místních pracovníků nikdo nepoužil. Proto upozorňuji na Roudnici.

Florián Zapletal, Praha:

Židovská ulice v Přerově.

Nejstarší zprávu o přerovských židech podávají, pokud vím, »Knihy půhonné a nálezové« a to k roku 1447.

Toho roku pohnal Václav z Přerova Jana z Lověšic za XXX hřiven grošů dobrých, že mu slíbil za list dokoná-

ni ve čtyřech nedělech za zprávu na dvoor před Přerovem v židovské ulici, toho mu nedokonal (V. Brandl III. 620).

Týž Václav z Přerova pohnal Bernharta z Kozlovic o túž věc (tamtéž).

Z tohoto písemného dokladu je zřejmo, že vzpomenuť dvůr ležel před Přerovem a to v ulici Židovské, že tedy Židovská ulice nebyla tehdy v Přerově, nýbrž před Přerovem, a že v ní nebyli soustředění pouze přerovští židé, ale že v ní žili i křesťané.

Kde ležela před Přerovem Židovská ulice, o tom nás informuje list Viléma z Pernšteina ze 6. prosince r. 1512, kterým Vilém z P. dává »k špitálu Přerovskému plat náš dědičný na nivě, kteráž leží před ulicí Židovskou podle cesty Kozlovské« (Archiv český XVII. 177).

Kozlovská cesta z r. 1512 značí dnešní Kozlovskou ulici, která se táhne od uličky Pod valy ve směru východním.

Niva, se které byl dán r. 1512 Vilémem z Pernšteina plat k přerovskému špitálu, ležela podle cesty Kozlovské, t. j. podle dnešní Kozlovské ulice a to jižně od ní (na severní její straně je levý břeh Bečvy).

Dále se praví r. 1512, že niva ležela před ulicí Židovskou, rozumí se při pohledu od Kozlovské cesty a nyní ulice, t. j. prostírala se mezi cestou (ulicí) Kozlovskou a ulicí Židovskou.

Hledáme-li na plánu Přerova polohu této Židovské ulice, dojdeme k závěru, že je totožná s dnešním Žerotínovým náměstím.

Tato ulice ležela r. 1447 a také r. 1512 za městem Přerovem, t. j. za opevněním na východní straně, tedy vně městského opevnění, jak tomu bylo ve všech tehdejších městech na Moravě. Tam, kde je dnes v Přerově ulička Pod valy, táhl se tenkrát městský příkop, napájený vodou z Bečvy, na jehož západním břehu vypínaly se valy. Odtud vznikl také název nynější uličky Pod valy, když příkop byl zasypán, a na jeho místě vznikla ulice.

Židovská ulice ležela tedy za městským valem a příkopem ve směru jihovýchodním, ale nedosahovala šířavského kostela a hřbitova, kolem něho se rozkládajícího.

Z této ulice pochovávali židé své mrtvé na hřbitově v dnešní ulici Wurmově, který byl ovšem také za městem a který se zachoval dosud. Je to původní pohřebiště přerovských židů, neboť židé nesmějí podle svých náboženských předpisů a zvyklostí vykopávat a přenášet těla svých souvěrců jinam, rovněž nesmějí hýbat náhrobními kameny, vztyčenými nad hroby mrtvých.

První, jménem známý přerovský žid uvádí se r. 1512. Téhož roku 21. prosince prodal Vilém z Pernšteina »louku naši dědičnou dvorskou jménem Markrabínu, kteráž od starodávna k dvoru Přerovskému držána byla a příslušela, lidem

naším dědičným tu v Přerově obývajícím« a to »purkrechtním loučným právem«. Část Markrabiny dostala se při tomto prodeji »Jakubovi Židu« (Archiv český XVII. 180—181).

Žid Jakub byl tedy »dědičným« člověkem Viléma z P. a roku 1512 stal se majitelem půdy od panského dvora, který je patrně totožný s dvorem, uvedeným v dokladu z r. 1447.

Z další zprávy se však dovidáme, že přerovští židé vedli také obchod, což je téměř samozřejmé.

Jan z Pernšteina, syn Vilémův, píše r. 1543 (21. února) těšínskému kancléři a sděluje mu mezi jiným, že »Pilar jest byl nějaký šafráný na mejtě židům pobral, i vzal jest jednoma židum mému z Přerova šafránu, který sem rozkázal zase navrátiti« (AČ. XX. 139).

Jde patrně o Jiříka Pilara, fryštátského starostu, který tak zle doléhal na židovské obchodníky šafránem (AČ. XX. 338).

V listinném dokladu z r. 1564 uvádí se jménem Aron žida Izák žid. Přerovští židé platili tehdy svému pánu Vratislavu z Pernšteina určitý obnos »za kořeni«, kterým patrně obchodovali. Osedlých židů bylo tehdy v Přerově sedm (opraveno na osm), kteří kladli určitý obnos svému pánu »od starodávna«. Mimo to uvolili se všichni židé dávatí svému pánu buď čtyři funty pepře anebo jistý plat za to, že jim dovolil, aby v domech svých víno k trunku mítí mohli, ale pouze na své svátky. Do pokladny vrchnosti šel však také plat z »podruhů židovských«, kteří nesměli býti pod pokutou a trestem zatajování (Frant. Bayer, Přerovsko 158, 159, 165). —

Na Židovskou ulici čili Židovnu byli odkázáni přerovští židé až do r. 1850.

Ant. Svěrák:

Kelečská fara před 500 lety.

Kdy kelečská fara zřízena byla, o tom se nám zprávy nedochovaly. Ale že jest jednou z nejstarších na Moravě, to svítá z listu papeže Inocence IV. z 11. května 1247. Bylo to tehdy, když po smrti biskupa Roberta zvolila kapitula biskupem jakéhosi Viléma, kdežto král Václav I. vyvolil si Kunrata z Friedberka, kanovníka hildesheimského. Oba ovšem nemohli současně v téže diecesi biskupovat a proto papež oba hodností zbavil a jmenoval biskupem Bruna ze Šaumburku. A ve zmíněné listině papež určil, aby farářové, sesazeným biskupem Kunratem jmenovaní, místa svá podrželi, a mezi nimi byl také farář kostela sv. Petra a Pavla v Kelči.

Od té doby historie o kelečské farnosti mlčí, až z listiny z r. 1429 dovidáme se přesná data o rozsahu farností, právech a povinnostech farářů. Listina velmi zajímavá, jejíž stručný obsah po-

znal jsem již před 40 lety, ale doslovného znění dopátral jsem se teprve nedávno.

Dovolím si obsah stručně zde uvést. Psána jest v duchu přísně katolickém. Držitel Šaumburku, Jindřich (od r. 1406) nazýván jest kacířem z Čech, který lidi kostelní, totiž poddané farářovy, své nezbedné moci podmanil, role, louky, lesy odcizil.

O Kelci se praví, že markrabě Prokop městečko šacoval a vypálil, a že kacíři (Havel Drastil z Kojetína) všim úsilím jeho dobývali.

O faře se vykládá, že bývala údělem kanovníků olomouckých, že tu bývalo i deset kněží, z nichž jeden zastával úřad učitelský, v ty časy však sotva jeden se tam uživilí může a ten již po 7 let pouze tajně křesťanům svátostmi přísluhoje (dle toho byla Kelč s okolím velikou většinou husitská). Bylo se tedy obávat, že fara úplně zanikne.

A proto vyslala kapitula olomoucká čtyři kanovníky, z nichž první byl Pavel z Prahy, aby se na příčiny zkázy té fary ptali a vše napravili. Ti shromáždili mnoho lidí k faře příslušných, z nich vyvolili 50 mužů starších, poctivých, zavázali je přísahou, aby pravdu řekli, slibující jim zkrze to v Pánu Bohu věčného spasení. Příbrání také někteří zemané a měšťané, a všichni dohromady měli dosvědčiti, které věci a co příslušelo k faře desátků, lidí a rolí.

Dle toho svědectví příslušely ku faře kelečské: 1. městečko Kelč s předměstím a 7 dvory, 2. Těšice se 2 dvory, 3. Malhotice se dvorem, 4. Ústí, 5. Skalice se dvorem, 6. Kamenec se dvorem, 7. Nemetice s půl dvorem, 8. Kladoruby se 3 dvory, 9. Milotice, 10. Komárovice s dvorem sídla (fojtství), 11. Choryň (Černá Ves) se dvorem, 12. Chorynka čili Jarcová Lhota, 13. Poličná, 14. Bránky se dvorem, 15. Horecka (ves kostení), 16. Pánkov, byla ves kostení s horami, 17. Podolí, 18. Stanišov nedává desátku, 19. Kunovice se dvorem, 20. Švamberk čili Lhota Hradní, 21. Bílá Ves (Bílá Lhota) blíže Kelče platí faráři za ½ čtvrti role v háji kostelním při bývalém mlýně ročně 18 grošů a 18 grošů Posvátenským, 22. Babice, 23. Všechovice se dvorem, 24. Vsi horní (ten čas vypálené).

Požítky farářovy:

Z každého ¼ lánu dávali farníci 50 snopů obilí (pšenice, rž, ječmen, oves). Z půllánu každý 10tý snop, ze dvora 12tý snop. V Kelci odváděli z lánu 3 měřice rži a 3 měřice ovsa, celkem 56 měřic.

Obilí ať mlácené či nemlácené dováželi farníci sami svým povozem, ze dvorů dovážel si farář vše sám.

Kromě obilí dávala se z lánu 4 kuřata, z půllánu 2, ze čtvrtlánu 1 kuře. Jenom z Kelče sešlo se na takový způsob 74 kuřata. Kelečtí jak měšťtí tak předměšťtí, kteří měli krčmy, odváděli ještě tak zvanou vasaturu (pivní dávku). To prý sami králové od počátku křesťanství ustanovili, aby jen přední pivo-

dobré dávano bylo. Tedy již tehdy býval v Kelci pivovar; z dovezeného piva odvádělo se faráři za jeden groš z každé bečky. Dovezlo-li se víno, dostával farář z každé bečky máz.

Často mluví se v listu o gruntech opuštěných. Kdo obdělával takový pozemek, platil tolikéž, jako by hospodařil na svém vlastním.

Vedle obilí, kuřat, pivní a vinné dávky odváděly se ještě peníze desátečné, nazvané křížmoové a síce sedláci po 1 penízi, zahradníci po 2, krčmáři po 3, ze dvorů po 4 penězích. Vybíral je farář s kostelníkem a co se vybralo, šlo k pokladu kostela olomouckého.

Dále měl farář desátý peníz z mýta, anebo co se desátý týden vybralo, ze mlýnů měl desátou měřici a jednou v roce se mu mlelo, z rybníku pod mlýnem dostával desátou rybu.

Co se v kostele za rok vybralo, to měl kostelník zaznamenávat a ku konci roku polovice připadla jemu a druhá polovicka farářovi.

Řezníci měli již tenkrát jakýsi cech — bratrstvo, pochovávaní byli v kostele a platili za tuto výsadu farářovi 10 čtvrtí masa hovězího, čerstvého a 5 kamenů loje po librách. Byla to výsada význačná, kterou se nemohli honositi ani zemaní, kteří platili za pochování v kostele 1 hřivnu grošů.

Ze 7 dvorů v Kelci bral farář desátky ze tří a kostelník ze čtyř pro všelijakou potřebu a pro mouku.

Farář měl dále vlastní vinici, tři rybníčky, čtyři svobodné krčmy na Starém městě, tehdy vyhořelé, k nimž patřil jeden lán polností, jednu vlastní lázeň, kromě které jiné tu nebylo, vlastní mlýn a louku pod mlýnem, louku mezi Choryní a Kladoruby, 10 čtvrtlánů sedlských a 1 lán vlastní.

Dále měl farář 42 človek (Posvátno), kteří sloužili farářovi, dbali, aby zemané někteří neutískovali faráře, a podávali zprávy o všech příhodách biskupovi.

Farář měl právo v celé farnosti ryby lovit a ptáky lapati.

S vrchu s té strany k Mezřiči (asi nynější Police) platili 4 funty vosku místo desátku, z Mezřiče dostával 1 hřivnu grošů a půl čtvrti medu.

Koledu všichni farníci museli odváděti.

Povinnost faráře a kněží byla dvakrát do roka zpovídati a pokrmy světit, živiti školního mistra a kaplany.

Školní mistr dostával na sv. Tři Krále z každého domu pecen chleba a 2 peníze, o Velikonocích pak z každých necek 2 vejce, od zvonění mrtvým měl groš, kaplan od nošení kříže tolikéž.

V kostele sv. Kateřiny nemusel farář mši sv. sloužiti, leda z dobré vůle nebo v čas válečný, kdy se svými poddanými uchýloval se do města. Příčina byla v tom, že biskup Petr zřídil zvláštní fond 40 hřiven, který rozdělen byl mezi měšťany a z něhož se mělo ročně dávat 4 hřivny kaplanovi, aby sloužival u sv. Kateřiny mši sv. každou neděli.

Zmíněný fond byl asi základem pozdějších břemen, s nimiž se v gruntovní knize shledáváme, totiž tak zvaných kostelních krav a možná, že tu hledatí možno také původ nynějších Fryčajek.

V listině činí se též zmínka o kostele Matky Boží, po kterém dnes není památky. Byl to asi kostel na Horeckách, kde před válkou husitskou byla fara, která pro zanedbanost zašla.

Z listu dovidáme se též zajímavou věc, jak to bylo tenkrát s kostelníky a pastýři dobytka. Bylo rozhodnuto, aby se dodržovalo nařízení biskupa Petra, totiž: Z lidí zemanských neb manských měl býti vždy jeden kostelníkem a pastýřem po 1 rok, z lidí kostelních po 2 a z lidí předměstských po 3 roky.

Ze všeho vidíme, že obročí kelečské fary bylo velmi značné, pozemků mnoho, o jejichž obdělávání nemusel se starati, neboť mu všechno museli obstarati posvátenští, kteří měli také za povinnost stavěti dvůr farský, o kostel, faru a školu pečovali ostatní farníci. Přičtou-li se pak k tomu různé ty dávky, jest patrné, že před sty lety byl tu farář učiněným velmožem, jemuž se z okolních zemanů málokterý mohl rovnati a proto není divu, že o faru ucházeli se hlavně kanovníci olomoučtí.

Dr. Fr. Fřikryl:

Starodávný ráz záhorské dědiny.

(Obrázek z Vitonic.)

Usedlosti na Záhoří stavěly se dříve ze dřeva a to z klád na dvou stranách otesaných. Mezery mezi dřevem byly vyplňovány mechem neb pazdeřím a k udržení omítky zarážely se do dřeva jívové klínky. Obvyklé místnosti byly: vlevo — jizba, nadjizbí a podkroví, vpravo — komora, nadkomoří a hůra. K jizbě přiléhal konírna, dále řízeň, kravský chlév s plívni, pak chlívký. Ostatek zaujímaly dvě kolně (zdělná a příční). Před vchodem býval často žúdr (žundr), kde se sedávalo na lavkách za stolem nejen při jídle, ale také o besedě.

Stavení byla pokryta slámou. Doškové střechy schodkové sluly zástřešky, hladké byly zhotoveny z dlouhých došků s klásem dolů visícím.

Dvěře a vrata zavěšena bývala na březových neb vrbových houžvách a otvírala se klikou dřevěnou provázkem, který byl provlečen dírkou ven. V jizbě byla podlaha upěchována ze slínovité hlíny a poval byl začerněn buďto kouřem, aneb telecí krví. Stěny se bílily vápnem k výročním svátkům, podlaha urovnala se slínem a posypala ječmenými plevami. V jizbě vlevo stála veliká kamna z šiflových kachlí a měla na hořejší části t. zv. granec. Za nimi byla pec, která měla prohlubeninu, o níž se opíral, kdo lezl na ni.

U stěny stála modře malovaná postel, s červenými a bílými

tulipány a růžemi, která byla velmi vysoko peřinami vystlána, jež byly povléknuty cíchami, ze lněné domácí příze utkané. Zásoba lněných povlaků byla známkou zámožnosti. V levém koutě stál trnožový stůl dubový. Za ním v rohu scházely se dvě lavice, jedna od postele, druhá ode dveří a tam umístěna byla malá almárka t. zv. kótnice, jež tam byla na papíry, knížky a peníze. Pod lavou u dveří mezi podstavky přivázána byla provázky líska, která se otvírala.

K večeru otevřela hospodyně dvěře a plným hrdlem zavolala na slepice: »pút, pút, pút«. Tyto s velkým chvatem přiběhly do jizby, kde jim něco podhodila. Kury pak sčítala a až se nazobaly, zvolala: »Kš, za lísu!« Kohout jako velitel uvedl své poddané pod lavu, děláje při tom pořádek, neb každá slepice chtěla být na svém místě. Hospodyně zavřela lísu a vše utichlo.

U dveří stála otevřená skříň na hrnce, mísy a v zimě na mléko. Na bocích zavěsil hospodář: pantok, sekeru, nebozíz, poříz a pod. náradí. Nad kótnicí stály na lištách podepřeny obrazy malované na skle. Hodiny visely blíž okénka na dvůr, ale mnohdy scházely. Lidé se ve dne řídili dle pastýře, dle slunce a klekání. V noci oznamoval čas kohout pod lísou. Na vesnici byla dvě okna. Okolo kamen na provázcích visely žerďky na šaty a přízi. Naproti dveří na stěně blíž stropu byla přibíta lištva, za kterou stavěly se talíře a dole věšely se hrnky.

Hospodáři odpočívali v noci na postelích, děti spaly na peci a čeleď na lavách. Před okny visela u menších statků žerď na povříselech neb na lýčených provazech, na které sušilo se prádlo a mokrá příze. Později i zvenčí bílily se stěny a na spodu udělán černý pruh.

Jizba provětrávána dveřmi, nebo okrouhlou dírou ve stropě, zadělanou otáčecí lopatkou uvnitř. Svítlo se svěřilo. Mladé březky se potloukly, usušily, kladeny posekané pomalu na ohýnek. Později svítlo se dračkami, které se zvláštním hoblíkem strouhaly ze syrových bukových desek. Usušené zastrčily se po jedné do železného svícnu nad putnou vody, aby uhlí nechytlo.

Kuchyní byl kout v síni oddělený tenkou zdí, na které byl postaven komín. Ve výklenku stavěny hrnky, vařechy a dřevěné lžice a p. Na druhé stěně visela police na hrnce a mísy. Pod komorou byl sklep s rampouchem na dědinu, kterýmž se zemáky sypaly.

Za kůlní na »nátóni« byla zásoba paliva. V zahradě stála stodola postavená ze srubů jedlových neb lípových, jen podešva byla dubová. Mlat je z upěchované hlíny, po stranách jsou óploty, za nimi přístodůlky a nad ním patro. Obilí mlátilo se cepem, který sestává z cepu s koženým neb dřevěným náhlavkem a z cepové hůlky s náhlavkem dřevěným; oba náhlavky spojeny byly řemenky. Vymláčené obilí se přehazovalo, vílo dřevěnou vějačkou, smetí se smetalo smrděnkou a z podsádu se cádilo na říčici. Na dvoře jsou pod okapem u chlévů násypy. Hospodář-

ské nářadí uloženo v »podkolní«. Humno jest místo mezi stavením a stodolou.

Kolem zahrad bývaly ploty z vrbového haľuzí, neb z lesního, jemuž se říkalo »makytí«. Také se pořizovaly z dubových desek štípaných, stojatě postavených, které kolky byly přibity k bídlu, jež bylo zasazeno do soch. S obou stran postaveny hole asi 3 m dlouhé, které se nahoře křížily a opletly se haluzím neb trním, čemuž se říkalo »trzub«. Takové ploty se jmenovaly koutové. Ty, které byly opatřeny trzubem, trvaly dlouho a nebylo možno přes ně se dostat.

Studně byly zděné, sroubené. Veřejně přístupným studním říkalo se obecnice.

Čeládka bývala považována jako do rodiny patřící, spávala v jizbě. Dětila se s hospodáři o stůl a nebyla v ničem zkracována. Najímala se na rok.

Domkaři bez živnosti pracovali u rolníků, každý u svého kmocháčka. Za to dostávali kus pole na zemáky a len, za čež s celou svou rodinou pracovali na gruntě svého kmocháčka za stravu. Ve žních počítalo se sekáči denně pecen chleba, mírka mouky a několik krejcarů.

Chleba a mouku vybírali si, když práce ustala. V zimě kmotr mlátil, kmotra předla. Za to jí kmotřenka vždycky něco podstrčila. Že se na kmotrovství mnoho drželo, nebylo v žádném příbytku nouze.

Stárly hospodář odcházal na výminek o sv. Janu Kř., nechal mladému co potřeboval do žní a první rok bral třetí snop ze stébelnatého zboží.

Ponechal si nejlépe vypravených pozemků na 7 měřic, jinde víc a na dvorství 30 měřic, k tomu kousek louky, vyhradil si dříví a půl zahrady. Výměnkáři s rodinou říká se »chalópečtí« a hospodáři s čeledí »jizbečtí«.

Kdo byl přistížen při krádeži, přivázán byl v neděli na dědině ke stromu, obyčejně u kostela, kradená věc položila se k němu (na př. ovoce) a pohůnci, jdoucí na opakovací hodinu, ptali se ho, kolik je těch ořechů a p. za krejcar?

Koním dávala se nejčastěji jména: Lena, Raška, Liza, Pudlena; kravám: Stračena, Lysena, Černula, Bělenu, Chovana atd.

Pastvíka rozdělena byla na části. Páslo se na jedné a ostatní se zahájilo. Tomu se říkalo »hejnice«. Do hejnice se napřed pustili koně, pak když se vpustili do druhé části, krávy se pustily do první atd. Tak to šlo až do podzímku, kdy se páslo na mezích, na strniskových jetelinách až do zámruzu. V hejnici býval vích na tyče, že se tam pást nesmí. Když rychtář dovolil, přivedli pohůnci koně do hejnice a pověsili na vích věnec. V neděli svatodušní posedali na koně a na dané znamení rozjeli se k víchu. Kdo se věnce zmocnil, dal si jej na hlavu a jel v čele ostatních do dědiny, kde ho chasa ustrojila za krále. O tom příště.

Jan Baďura:

Některé památné nápisy v okrese lipenském.

Mezi prameny dějepisné patří památné nápisy, které jsou na kostelích, křížích, sochách, zvonech a j. Takových nápisů jest i v okrese lipenském několik.

1. Nápisy na kostelích a kaplích: a) v Lipníku.

Na kapli P. Marie farního kostela v Lipníku jest na kartuši pod oknem vtesaný nápis latinský toho znění: »Pod auspiciemi nejjasnějšího knížete Karla, z boží milosti biskupa olomuckého z Lichtenštejna a za panování dědičného p. p. Ferdinanda z Dietrichštejna postavil tyto dvě kaple nákladem vlastním první ke cti sv. Barbary p. m. r. 1693 od základů, druhou k účtě sv. p. Marie představěl od pilířů na rozmnožení zbožnosti a věčnou ozdobu vlasti r. 1694 vys. důst. p. Jirí František Balšánek, děkan lipenský, doufaje za to zaslíbení svatých.« Vysvětlení toho nápisu jest toto: Boček z Labutě, panoše Lacka z Kravař na Helfštýně postavil počátkem patnáctého století při farním kostele v Lipníku kapli ke cti P. Marie a učinil při ní nadaci pro kaplana, odkázav mu nápravný dvůr s 1 lánem v Tučíně. R. 1686 se stal farářem a děkanem rodák zdejší Jirí Frant. Balšánek. Jelikož v Lipníku r. 1685 založeno bylo bratrstvo sv. Barbary, aby mělo místa ke konání svých pobožností, postavil Balšánek při kostele naproti kaple P. Marie kapli ke cti sv. Barbary, v níž pro sebe a své příbuzné zřídil hrobku, a potom k vůli stejnoměrnosti rozšířil kapli P. Marie. — Na téže kapli pod svrchu uvedeným nápisem jest z pískovce deska, na níž vytesáno jest: »Léta Páně 1609 tuto paměť založil jest Martin Zigmundek, měšťtín města Lipníka 1) Zigmundovi Kožešníkovi otcí svému, jenž umřel L. P. 1598 dne 28. Auguí věku svého 87 let 2) Zigmundovi, synu svému. Umřel L. P. 1598 3) Janovi synu, umřel L. P. 1599 4) Danielovi synu, umř. L. P. 1600 5) Juditě, dceři, umřela 1608.« Kolem čtvercové desky jest napsáno »Drahať jest před očima Hospodinovými smrt svatých jeho. Zalm 110.« Tento Martin Zigmundek byl měšťtanem lipenským a asi též kožešníkem a byl v letech 1600, 1604, 1622—24, 1628 až 1629 a 1636—1641, kdy 28. listopadu zemřel, primatorem (starostou) města Lipníka. Osvědčil se v dobách 30leté války. Jeho zápisky se uschovávají v zemském archívě v Brně. Též v Lipníku jsou písemné památky v městském archívě.

Na kapli sv. Petra na hřbitově nad bočními dveřmi pod znakem Balšánkovým jest nápis letopočetný, v němž písmena značí rok postavení »Han C - Petro - e X str VXI t - BaLssanek-GeorgIVs - oeDeM-Vt - gratVs - patrIce - pastor - honorat - oVes.« (Tuto kapli Petrovi postavil Balšánek Jirí, aby jak vlastní věrný pastýř poctil ovce. Roku 1698.)

Na filiálním kostele sv. Františka (dříve klášterním u piaristů) pod římsami jest nápis: »Francisco Seraphico exstructum 1600, exustum 1613, reparatum 1634 reformatum est A. D. 1683. A. M. D. G. Virginii beatissimae finitum, danuo zenovatum 1824 F. C. natum.« Tento nápis, poněvadž je malovaný a kostel častěji z venku líčen, jest jednak nesprávný, jednak se těžko čte. Znamená: »Vystaven ke cti Františka Serafinského 1600, vyhořel 1613, opraven 1634, obnoven (přestavěn) l. P. 1689 ke cti slavné matky Bohorodičky nejblahoslavenější ukončeno, opět obnoveno 1824 po narození Krista.« Předně kostel ten byl postaven r. 1610 od Jiříka Bruntálského z Vrbna pro německé protestanty v městě a okolí ke cti nejsv. Trojice. Správně jest, že r. 1613 vyhořel a že r. 1622 katolické bohoslužbě věnován. R. 1634, když piaristé do Lípničky přišli, byl pro katolické bohoslužby upraven, sv. Františku zasvěcen a r. 1689 byly boční kaple k němu přistavěny. Nad vchodem do chrámového nádvoří při kostele sv. Františka nachází se vzácné sousoší P. Marie, s anděly, z nichž jeden drží volutový štít s nápisem: »Ke cti zjevení se sv. Teresie b. Josefovi Kalasantskému postavila pí Teresie Cabáková l. P. 1757.« Teresie Cabáková byla měšťanka lipenská. V kostele sv. Františka je při oltáři na straně evandělní pamětní deska s nápisem: »Neplačte, jdu k Otci, v ráji vás očekávám. Na zbožnou paměť nejjasnější paní Gabriely, kněžny z Hatzfeldt-Wildenburgu, narozené hrab. Dietrichštejn z Proskova Leslie, od 5. září 1862 dědičky na Lípničku a Hranicích; narozené v Praze 8. prosince 1825, zemřelé ve Vidni 24. prosince 1899. Od dcery Antoinetty.« Na desce pak jsou erby rodinné a heslo: »Cnost a čest.« Kněžna Gabriela jest ale pohřbena v Mikulově.

V sakristii na evandělní straně jsou pamětní desky členů rodiny lipenské Horčicové z 18. století, kteří tam pohřbeni jsou.

b) V okolí Lípničky.

V Je z e r n í c í na bočním oltáři je mramorová deska s nápisem »Na památku ve světové válce zemřelých a padlých 25./7. 1914—28./10. 1918 vojínů zdejší farnosti.« Nad sochou bl. P. Marie nápis: »Odměnou buď za vlast padlým rekům nebeská slast a památka věkům.«

V L o u č e za oltářem: »Nákladem zbožných manželů Jan a Marie Sobek, rolníka v Loučce, věnovali ku cti a chvále Boží nový hlavní oltář sv. Karla Borom. Posvěcen za důst. pána Františka Poláška, faráře a za představenstva obce p. V. Strážínka. Léta Páně 18 18./11. 94. Oltář vyhotovil a postavil Ant. Čuba, řezbář v Přerově.«

V O s e k u na kamenném hlavním oltáři jest v zadu nápis »Tento oltář postaven jest léta spásy 1864.« Na bočním oltáři P. Marie lurdské »Nákladem manželů Františka a Františky Velických« a na oltáři sv. Josefa »Nákladem dobrodinců«. Oba

oltáře nově postaveny r. 1893. Na kaplička při státní silnici »Svému patronu věnovali Aloisi z Oseka«. Tato kaplička postavena r. 1912.

V kapli oldřichovské je na kamenné desce nápis »Paměti obce Oldřichova od založení až do l. P. 1902«. Jsou totiž za deskou uloženy paměti osady Oldřichova.

(Pokračování).

Čeněk Kramoliš:

Visitace krajského hejtmána v Rožnově roku 1792.

Jako nyní občas jezdívali okresní hejtmáni do měst mimo sídlo hejtmánství a podávali zprávy a naučení přítomným starostům, tak dříve vrchnostenští úředníci jezdili do měst podřízených a svolávali venkovské fojty buď do nejbližšího města nebo na zámek.

Kromě toho od té doby, co Marie Terezie zřídila krajské úřady na ochranu poddaných, jezdívali jednou za delší čas do měst a městeček krajští komisaři na visitaci nebo inspekci. Prohlíželi obecní lejstra a záznamy sirotčích peněz a kupů a podávali naučení a nařízení obecním úřadům a po případě přijímali od nich i stížnosti na vrchnost, jež pak vyšetřovali.

O jedné takové visitaci z r. 1792 zachovala se v místním archivu rožnovském zpráva, jež uložena je pod čís. 46 (b) a zní následovně:

Krátké zaznamenání

skrze Milostpána vice krajského, barona ze Zvole, při držené v kraji visitaci přednešené sub dato 8. Oktobris 1792.

1. — Balcaru Kramolišovi vyměřený čas býti má, aby dům svůj z dobré materie vystavil; pakli by v stavu nebyl, tak se právně prodati má.

2. — V Rožnově zvláště v rýnku všechno znovu stavěné (co se znovu stavěti bude) z dobré materie stavěti se má.

3. — Při r e k r u t o v á n í nemá se na žádného ohled bráti, ale ty, kteří jsou vystavěni, odvésti. Kdyby ale takový prchnul, tak se má při prvním navrácení polapiti à conto odvésti.

4. — V a r t a při k o s t e l e se dle pořádky držeti má a na ni ne sloužící čeled, ale usedlí jíti mají a po každé u představeného ohlásiti a zaznamenání býti musí, aby tak, kdyby se nějaká škoda stala, nejenom potrestání, nýbrž i k nahrazení škody, jak jejich jmění pokračovati bude, přidržování býti mohli.

5. — D í t k y do š k o l y pilně dle nařízení posílány býti musí. Na opakující hodiny čeled každý svátek pilně choditi má.

6. — Gruntů nemá žádný bez vrchnostenského povolení fantovat, ani na poli (dlužníkově) zasévat.

7. — S lesy opatrně se zacházeti má, a nic nevyrubovati, jediné co nevyhnutelně k potřebě jest. A to všechno skrz vrchnostenského lesního představeného vycejchováno býti má.

8. — K ohni potřebné věci v dobré opatrnosti a stavu držeti a neopatrně se světlem zacházení přísně trestati. Ti, kteří tabák v kolní, ve stodole, v maštali a kdekolív jinde v nebezpečném místě kouřiti se opovažují, areštem a také tělesným bitím napravování býti mají.

9. — Patent skrz oheň tabační a solní každého čtvrt roku republicirovati (ohlašovati) se má.

10. — Psi budte uvázáni, nebo klutkami (náhubkem) opatřiti se mají.

11. — Farní stavení, totiž stodoly a chlévy, se opravití mají.

12. — Žebráci domácí, kteří sobě chleba zaopatřiti nemohou, od obce živeni býti mají, a kdyžby kasa na ně nepostačovala, skládka schválně se udělati má. Cizí pak (žebřák) prvníkrát po šupě odeslaný, po druhé, kdyžby se navrátil, 3denním areštem potrestán, po třetí 10 karabáci šlehaný (10 ran karabáčem) a nazpět šupem odeslaný býti má.

13. — Nemocní o feldjury (lékaře) se obstarati a je k sobě zavolati mají.

14. — Učené báby k ženám k porodu pracujícím brány býti musí.

15. — Nedovolené vydání při obcích ať se zamezí a každoročně počet (obecní) klásti se má.

16. — Reštanice vrchnostenské se každoročně vyplatiti mají.

17. — Čistota na městečku a po ulicích pořádek pilně zachovávatí se má.

18. — Úřadu tak jako Císaři Pánu poslušenství se prokazovati má, a protivníci neb nezachovávatelé ouřadenského poručení přísně potrestáni býti mají; neb ten, který neposlouchá úřadu, ani samého císaře poslouchati nebude.

19. — K soudům a rozepřím spořádaný jistý den v týdnu ustanovený a nejenom znamenitější žaloby, nýbrž také rozsudek protokolovaný býti má.

20. — Cesty, mosty a lávky opravovati a stále v dobrém zdraví zachovávatí se mají. — Rožnov má jmenovitě při Šeligovém gruntě naproti Bučisk ten běh Bečvě zameziti a cestu tam zachovati.

Toto zaznamenání o sdělení krajského komisaře, jelikož se týkalo nejen věcí běžných, ale i stálých, bylo uloženo k častějšímu přečtení, zapamatování a provádění. Viděti z něho, že již tehdy měl obecní úřad práce dost a zodpovědnost velikou a že si zasloužil poslušnosti a cti spoluobčanů

E. Talpa :

Babice u Kelče.

Ve spisu »Libussa«, Jahrbuch für 1852, jest zmínka o Babicích r. 1270, kdy zvláštní listinou stala se změna s manstvím bráneckým, k němuž i Babice náležely.

Touto listinou, danou v Olomouci 13. dubna 1270 Bruno olomoucký biskup, udílí v léno několik vesnic Kateřině, vdově po zemřelém svém léním manu Albertovi i její dědicům za služby prokazané diecesi jejím manželem Albertem.

Jsou to vesnice: Komárovice s mlýnem, nová ves (dvůr) Bránky s mlýnem, Babice s mlýnem, Tučapy, Pacetluky, 2 mlýny u Kelče a 8 dvorců (usedlostí).

Později byly Babice léním manstvím biskupství olomouckého samy pro sebe a jakožto takové manství, měly postupně více držitelů.

Ještě r. 1640 byly Babice samostatné zboží a byly později teprve přiděleny k panství kelečskému. Kdy se tak stalo, nezaznamenává Švoj ani Volný. — Roku 1656 byli v obci 2 celolánici, držící po 50 mírách pole, 1 tříčtvrtěláník s 37 mírami 4 aht., 1 čtvrtláník s 12 mírami pole, 5 domkařů s pozemky úhrnem 40 m. a 3 domkaři bez pozemků.

Před rokem 1656 byly v Babicích pusté statky: Celý lán: Važekovský 50 mír pole, $\frac{3}{4}$ lán: Jakubovský 37 mír 4 aht., domek s pozemky: Škakalovský 8 mír pole, vesměs II. třídy.

Po roce 1656 přibýly nové statky: 2 celolány a 1 čtvrtlán a to Jura Ševčík převzal r. 1662 starou pustinu branzovskou, Jan Matyšků převzal po r. 1656 starou pustinu zvanou povalovskou. Oba měli v držení po 50 mírách pole. Marina Ševčíkova převzala v r. 1672 pustinu masařovskou o 12 mírách 4 aht., pole II. tř.

Obecní pozemky obnášely 53 m. pastvísk.

Názvy tratí dle tereziánského katastru: Na kopci, Za potokem, Za koutkem, Nad rybníčky, U Jasenova, Na štěpnicu, Za humny, Na záhumení, Na hejtmanici, Na padělkách, U zahrád, Přední padělek, U cesty, Čtvrťka, Dílec, Do hlubokej, Čtvrť nad hlubokou, Do náplatek, Na náplatkách, U mosta, Zadní padělek, K hájku, Čtvrtečky, Na švihlově, Nohavička, Dolina, Díl za štěpnicou, Čtvrť za koutkem, Nad hlubokou, Nad humny k drahám, Za zahradou, Na kúsek, Na prostřední, K hlubokej, U Kostruhové zahrady, Za hlubokou, Za dědinou, Za koutky, Vrchní honek, U hájka, Za potokem na kusách.

Rokem 1786 shledáváme se s číslovanými usedlostmi. Ve výpisu z josefínského katastru je zapsáno 23 domovních čísel.

Roku 1794 (dle Švoje) Babice měly 23 domů, 25 rodin, 134 duší a asi 210 jiter polí.

Roku 1820 zaznamenáno 26 domů, mezi nimi pastouška č. 19 neobydlena. (Dnes již nestává.)

Roku 1830 měla dědina 28 domů se 175 obyv. Od té doby obyvatelstva ubývalo, hlavně odcházením nezaměstnaných z nedostatku výživy za výdělkem do míst průmyslových a vymíráním domácího obyvatelstva.

Po 90 letech při sčítání lidu r. 1921 napočteno opět 28 domů, ale jen se 153 obyvateli. Ubylo 22 duší. V letech 1921—1930 vystavěny byly 3 domy a 1 starý domek zbořen za příčinou stavby silnice.

Celkem je v obci t. č. 10 gruntů, 6 podsedků, 11 chalup, 1 škola jednotřídní, do níž chodí také děti z přískolené obce Malé Lhoty, 1 chudobinec, 1 hostinec a vodní mlýn, který je započten již v gruntech. Katastrální výměra obce obnáší 235 ha 95 a 69 m².

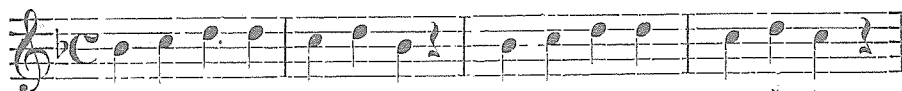
Od r. 1786 do r. 1930, tedy téměř za 1½ století přibýlo jen 7 domů.

Karel Havlíček, Velká Bystřice:

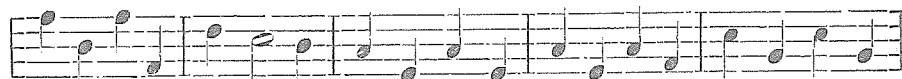
Záhorské písničky.

II. řada.

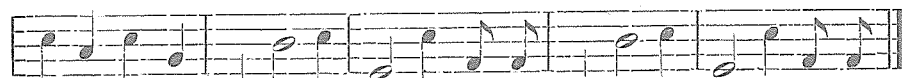
1. Na kopečku seděli.

Na ko-peč-ku se - dě - li, na mě - sí - ček hle - dě - li,

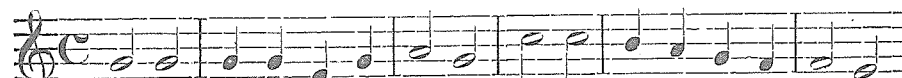

vy - so - ko - li je eš - če? Čas je, má mi - lá, domů jít, my mo - sí - me

se ro - ze - jít a mně se eš - če nech - ce a mně se eš - če nech - ce.

2. Na tem soběchlebským mostě.

1. Na tem so - bě - chlebským mo - stě pa - se tam ov - čá - ček ov - ce.
2. A dyž já té jed - né nemám, ty o - stat - ní všecky prodám.
3. Prodám vo - ly, kó - pím ko - ně, bu - du - ji - ma o - rať po - le.
4. Roz - ma - rýn - ka mně ne - ze - šla, má pa - nen - ka za mnó při - šla.
5. Ko - ní - čci se po - tr - ha - li, mo - ju mi - ló po - šma - tla - li.

Jed - na mu z nich chybo - va - la, ke - rá na - před cho - dí - va - la.
 Prodám ov - ce, kó - pím vo - ly, že rád cho - dí - m do hos - po - dy.
 Zo - rám so - bě ko - pa - nin - ku, na - se - ju si roz - ma - rýn - ku.
 Při - šla za mnó do ma - šta - le me - zi šty - ry vra - ný ko - ně.
 Ta - dyk le - ži mo - ja mi - lá, od ko - ní - čků po - šma - tla - ná.

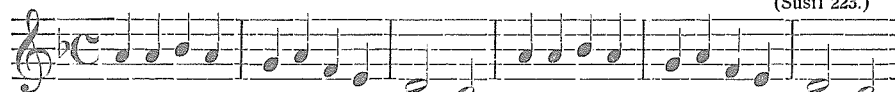
3. Nebyl synek, nebyl blázen.

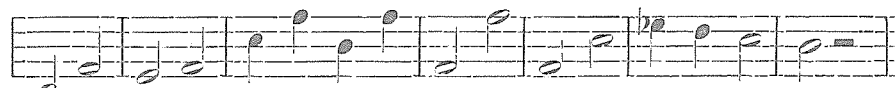
1. Ne - byl sy - nek, ne - byl blá - zen, dyž ga - lán - ku vy - pro - vá - zel.
2. Vy - pro - vá - zel. za u - lič - ku, dě, ga - lan - ko, dě hu - bič - ku.
3. Já hu - běn - ky nesmím dá - ti, lá - la by mně mo - ja má - ti.
4. Ja což by ses, mi - lá bá - la, že by ti ma - měn - ka lá - la.
5. I kdy - by ti o - na lá - la, hu - běn - ka by za to stá - la.

4. Nechodivé mně, synečku, tady.

(Sušil 223.)

1. Nechodí - vé mně, synečku, ta - dy, počampeš mně ma - ri - jánek vša - dy.
2. Neboj ty se, moja ga - lá - ne - čko, neboj ty se o jedno kvi - teč - ko.
3. A já dycky tři modlitby skládám, a - by při - šel staro - dávní ga - lán.

Nej - krá - sně - ší kvi - teč - ko u - tr - hneš a mě si ne - vez - meš.
 Než bych já ti ma - ri - já - nek tr - hal, ra - či bych tě ne - znal.
 A - by mně to slu - ne - čko svi - ti - lo, ke - ry já v sr - ci mám.

Pověsti našeho kraje.

Vesnický filosof.

Črta ze Záhoří.
 Vypráví děkan Ant. Sehnal.

Přijel jsem z Přerova na prázdniny. Maměnka prohlížela můj kufr, šaty, prádlo a mé dva páry bot, víc jsem neměl.

»No, to zas ty boty dorasovals. Hněď se zeber a zanes jich k Machalkovi.«

Vzal jsem oba páry rozbitých bot a šel na »Záhumení« k svému »dvornímu« ševci Machalkovi.

Tento Machalka nebyl jen tak obyčejným ševcem, to byl takový vesnický mudrc a veliký čtenář. Rád jsem k němu chodil nejen s rozbitými botami na správkou, nýbrž i na besedu v prázdniny i ve svátky. Tam v chalupě sedával jsem na lavici u okna, on při práci na verpánku a vyptával se na moje studie. Donesl jsem obyčejně nějakou knihu a čítával jsem mu z dějepisu, zeměpisu, přírodopisu, všechno ho zajímalo. Jedenkrát jsem donesl knížku, která ho cele zaujala: »Mythologii Řeků a Římanů«. Tu jsem mu tam musil nechat, a on v ní čítal, až snad jí uměl nazpaměť.

Byl ten Machalka velmi nadaný muž, asi 50letý, ale třebaš byl mezi námi značný rozdíl věku, byli jsme spolu přátelé. Často jsme rozmlouvali o různých věcech, někdy jsem mu ani nerozuměl.

O velikonočních svátcích mi pravil: »Víš, dávno se mi žádná knížka tak nelíbila, jako ta o těch řeckých a římských bozích. Vížeš, třebaš ten Prometheus. Za to, že donesl s Olympu lidem oheň, aby měli světlo a teplo, přibíl ho Zeus na skálu kdesi na Kavkazu a sup mu rval játra. A tak se děje podnes mužům, když chtějí donést lidem světlo a teplo. Jsou pronásledováni. Kristus Pán byl taky proto ukřížován, že donesl na svět světlo a teplo.

Když jsem v osmé třídě přišel na vánoce, vyprávěl jsem mu z hvězdářství, co jsme právě u prof. Kovaříka probírali. Večer za jasného nebe vyšli jsme na dědinu a já začal: »Pateronásobná vzdálenost zadních kol Vel. Vozu vede k polární hvězdě, která je první hvězdou ve voji Malého Vozu.« — Ukazoval jsem mu Pegasa, Blížence, Kassiopeju, souhvězdí Orionu a nejjasnější hvězdou Síríem. Musil jsem mu tam nechat mapu hvězdnatého nebe a stará Machalková, — která mě někdy, jak se mi zdálo, nerada viděla — na druhý den mrzutě mi povídá: »Ten náš staré se ešče s tech hvězd zblázní. Celó noc seděl u lampičky a co chvíli vyběhl ven a hledal na nebi hvězdy.« Machalka byl všecek zamyšlen a nechtělo se mu ani do práce, seděl nad Studničkovou knihou o hvězdnatém nebi.

Nejvíce jsme se spolu nabývali v lednu a únoru 1879, kdy v Olomouci řádily černé neštovice a všechny školy byly zavřeny a nás poslali domů. To jsem po mši sv. vzal knihu a hybaj k Machalkům.

Po maturě, ke konci prázdnin, byl jsem v Rakově. Chodil jsem tam někdy s kamarádem Antošem Pospíšilem z Hor. Něčic, on tam měl nevěstu Petrušku Kuličkovu, kterou si pak ten rok v listopadu vzal, a já jsem tam měl několik kamarádů, Jos. Kličku, Kopřivu, Kučeru a bratrance Jos. Jančíka, — už jsou všeci v Pánu. Šel jsem se rozloučit před krokem do bohosloví. Večer strhla se bouřka; čekal jsem v hostinci u Magrlů, až se přezene, a ačkoliv mě zdržovali, abych tam zůstal na noc,

spěchal jsem k domovu, nechtěl jsem si pohněvat naši maměnky. Okolo Skalky Dolnoněčické chodil jsem večer vždycky s jakýmsi pocitem strachu. Staří lidé vyprávěli, že ve Skalce jsou podzemní jeskyně a v nich že bývali zbojníci. Jsou prý tam kdesi podnes zakopány poklady. Když raubíře pochytili a je pověšili, neprozradil prý žádný, kde jsou poklady zakopány. — Když už tam nejsou zbojníci, ale bývali tam často cigáni, a tēm se člověk raději vyhne.

Za Něčicemi se trochu vyjasnilo, mezi mračny, válejšími se po nebi, ukázal se někdy měsíc. Předě mnou kousek šel muž, pospíšil jsem a u kříže jsem ho dohonil. Pozdravil jsem, — byl to můj přítel Machalka. Nesl do Něčic »práci« a bouřka ho také zdržela.

Cesta nám za řeči ubíhala; šli jsme Symerskovou zahradou, okolo hřbitova jsme šli mlčky, v zamyšlení. Tam, proti bočním dveřím, leží můj tatíček. Zdálo se mi, jakobych byl zaslechl otázku: »A jak se ty můj synku máš? Tak maličký's byl, když jsem odcházel, těžko se mi umíralo, hleda na tě.« — »Dobře se mám, tatíčku,« odpovídám v duchu a cosi se mi dere do očí.

»Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane,« pravil Machalka.

»Amen,« odpověděl jsem.

Tam stojí ty kříže železné a dřevěné a od měsíčního světla odrážely se pozlacené figurky Ukřížovaného.

»Hleď, Antoníne, na ten kerchcv. Vyšli jsme všeci z rukou Božích a zapadneme do úzkých hrobů, kde se smísíme se zemí. Mnohý šel nerád se světa, chtěl ještě mnoho vykonat a tady práchniví. Jiní si kopou hrob sami a jiní, staří, šli rádi si odpočinout.«

Vzpomínal jsem na známé, i několik mladých kamarádů, spolužák Josef Hradilů ze Symře tam odpočívá.

»Hleď, jak je ten život nicotný. Kolik pokolení zdejších tam leží. Jeden po druhém zapadne v úzký hrob a za pár let udělá místo druhému. A už se tu dlouho kolem kostela pochovávat nebude. Pan farář Lerch zakoupil už nové místo na »Šefranici«. A tady, kde odpočívá tolik tisíc lidských srdcí, nebude nové pokolení ani vědět, kde jeho předkové byli k odpočinku uloženi.«

Vyšli jsme před kostel a před námi odpočívala klidně celá dědina, v dálí černala se »Hrabina«. Všude bylo tma, jen v kaplánce bylo světlo, to asi P. Jurečka četl a studoval.

»A což tady ti živí,« řekl Machalka, »počítej ty statky po řadě. Kolik je starých jmen na těch statcích. Zde u Symerskú byli Zámorští, vedle u Jančíků je Janota, níž na Sehnalovém je Ordelt, na Dohnalovém Číž, Zámorský na Hanákovém, na Klesnilovém Pala, na Kociánovém Sehnal, na rychtě tvojeho staříčka Podmola Skála, na Čížovém Pospíšil. A na Slatině a Záhumení není to jináč. A to si mnozí lidé zakládají na tom, že mají víc než druzí. A přece jsme si všeci rovni. Hleď, celá dědina spí,

velcí, malí, bohatí i chudí leží jako mrtví. A ráno vstanou a zas se bude jeden nad druhého vynášet, jako by všechno lidstvo stálo na žebří, jeden výš, druhý níž. A já — chudobný švec, na nejnižším šprušli. — Sak . . , ať neklnu.»

»Pěkně to povídáte, strýčku Machalko,« řekl jsem.

»Líbí se ti to?« pravil polichocen. — »A takoví Kociáni a Vaňci a jiní utápějí své grunty v kořalce. — Jakou mají přednost před chudým ševcem? Že se narodili na selském statku, mají jim malí lidé pořád uhybat. Ale já vím, že se to kdysi změnil. — Ty študíruješ v městě a budeš pánem. — Buď si. Ale nestyď se nikdá za chudobu.«

»Ale, strýčku Machalko, vždyť já su taky z chudoby.«

»Ale tvoji předkové byli první v obci. Já jsem měl taky otevřenou hlavu, ale žádnému nenapadlo, že bych mohl být něčím jiným, než ševcem. Kdo se pod lavou narodí, na lavu nevyleze.«

Došli jsme spolu až k Vymětalikové ulici, ponocný Biječek pískal půlnoc.

V tom zvolal Machalka: »Co je to za zář?«

Za Ordeltovým stavením hořela stodola. Ponocný běžel na věž »šturmovat«, a my dva jsme budili Ordeltovy a byli jsme první u ohně. Tenkrát, ty prázdniny r. 1879, hořelo v Soběchlebích čtyřikrát. Říkalo se, že bylo založeno, ale paliče nechytli, ač se veřejně hádalo, kdo to byl.

M. Tománková:

Boží muka u Tršic.

Právě tam, kde nyní stojí bílá »boží muka«, na tak zvaném »Zákřovském kopci«, poblíž městečka Tršic, stával prý kdysi dřevěný kříž s tělem Krista, rukou necvičenou vyřezávaným. A opodál, jen přes malou paseku, krčila se jako zchátralá stará dřevěná myslivna pod zelenou klenbou lesních věkovitých velikánů; obýval jí starý panský myslivec s jedinou, překrásnou a mladičkou dcerou Vlastou. Jako libovonné lesní kvítí vyrůstala dívenka do krásy; jako víla, vzdušná a půvabná pobíhala po lese, přátelíc se se zvířeti i křídlatými lesními pěvci, s nimiž o závod pěla svým sladkým, zvučným hlasem. Jen přírodu, les a starou myslivnu se zádumčivou pasekou a starým, větrem skřípajícím křížem, milovala Vlasta; a starého tatička nejvíce ze všeho! Nemělať po smrti matčině, která umřela dávno, takže si jí mnoho ani nepamatovala, nikoho jiného v celém světě mimo něho. A starý myslivec lpěl na dceři a opatroval jí jako oko v hlavě.

Nad krajem snášel se na šedých perutích soumrak a zahaloval jej do svého temného se závoje. Tichounce šuměl les, a květy, rozseté na pasece zavoněly omamněji. Srnčí rodina vyšla z lesa na pastvu. Ticho je v přírodě pomalu usínající. Od myslivny ku kříži mihal se bílý stín: to Vlasta, jako každodenně

přinášela sem věnec z těch nejkrásnějších lesních květů. Ale dnes jde jaksi smutně! — — Či tuší cos nemilého? Usedla u paty kříže a černé, veliké její oči blouznivě zahleděly se kamsi nad vrcholky tmících se stromů a pak pomalu, snad nevědomky rozevřely se její rty k popěvku . . .

V borovém na skále hájí, stála někdy poušť,
za ní malinká zahrádka a v ní tmavá houšť.
Před okénkem bublal potok skrze kvítečka;
asi třicet kroků dále stála kaplička.

V této lesní poušti bydlel smutný mládenec:
žiněný na těle rubáš, na hlavě věnec . . .

Nedopěla.

»Snad lepá lesní víla vábí mě do sítí svých půvabů a písní láká v kruh svých čar?« lahodný, hluboký hlas zazněl těsně vedle ní. Pohlédla rychle vzhůru a zrak její spočinul na okamžik v černých očích mladého cizince v panských šatech.

Neodpověděla a jako laňka, pronásledovaná smečkou loveckých chrtů, prchala mýtinou k myslivně. Slova mladého muže zvučela jí v uších jako hudba, kouzelná, vášnivá a podmaňující; tak dosud nikdo k ní nepromluvil. Kdo byl on? Tisíckrát vzpomínala jeho černých očí, jež jako žhavé železo pálily jí až kdesi hluboko v srdci.

Den — druhý. A opět mnoho dnů uplynulo. — Starostlivě pozoroval starý myslivec dceru. Sesmutněla a její písně přestaly znít otcovským domem. Tíse sedávala pod křížem. Až jednou! Toto jednou stalo se osudným překrásné dcerce myslivcově!

Opět seděla u kříže; ticho a dusno, jakési tíživé a hrozivé viselo ve vzduchu. Ticho — ticho a dusno. Najednou rozechvěl se vzduch něžným, sladkým hlasem jakéhosi strunového nástroje pod prsty umělcovými. Jako přičarovaná naslouchala dívka. Bílá její líc rúmencem zaplála a v hloubi zmocnil se jí pocit jako tehdy, když uzřela ty dvě černé uhrančivé oči, na které nemohla zapomenouti.

Zase uslyšela ten hlas, měkký a jemný, ale nevnímala slov; viděla jen ty oči černé, zářící a podmaňující. Kráčela s ním jako ve snách lesní pěšinou a naslouchala jeho slovům, jimiž jí líčil svůj smutný, osamělý život; a když spatřil v jejích temných, velikých očích slzy, přeletěl jeho hezkou tváří úšklebek.

Opět rozezvučely se struny na skvostném nástroji a oči jeho zasálahy zárem a když tlumeným hlasem ptal se jí, chce-li býti jeho, přikývla pouze hlavou. Políbek zahořel jí na rtech. Smysly vypověděly jí službu.

»Vlasto!«

»Tatičku,« zaúpěla a vyvinula se z náruče mladého muže, jemuž ze sevřených rtů vyšla kletba.

»Na to já tě vychovával a střežil jako oko v hlavě, abys lecjakému světoběžníku byla hračkou?« znělo bolestně z úst otcových.

»Co se opovažuješ, ty drzý chlape? Viš-li kdo já jsem? Tedy ti to povím, ale poslouvej dobře, že jsi urazil tršického direktora, cháme!«

»A viš ty, pane direktore, co učinil jsi ty mně? Oloupil jsi mě o jediné co mám nejdražší a nejmilejší, ukradl's mi dítě!« Starému muži vzlyk urval řeč.

»Tatičku,« kalnýmá očima pohlédla Vlasta na otce a se-
pjala ruce.

»Nejsem ode dneška nikomu otcem, jdi se svým milencem!«

»Nech si svou lesní pannu, která umí špatně čarovat«, vy-
smíval se direktor a obrátil se k odchodu.

Starému myslivci stáhlo se čelo hrozivě. Býkovec zasvištěl
vzduchem a dopadl prudce na zbledlou tvář direktora. A zase —
opět a ještě.

»Tatičku, smilování!« úpěla u nohou jeho Vlasta, bílá jako
sníh. Odstrčil ji prudce, jako psa; tupě se zvedla a zmizela
v houšti.

Druhého dne dal onemocnělý pan direktor rozkaz k zatknutí
myslivce ze »Zákřovského kopce.« Drábové našli myslivnu
prázdnou, ani otce, ani dceru doma. A když vraceli se domů,
nalezli ho ležeti dole ve skále. Byl už ztuhlý — nešťastný,
ubohý otec.

Nad jeho dcerou jakoby se země zavřela. Plyntuly dny, mě-
síce. Pod mrazivým dechem zimy umřela zeleň a napadal sníh.
Myslivna tu stála opuštěná. Pustá byla i paseka. Starý kříž na-
kláněl se stále hlouběji, třeba se zdálo, že opírá se o něco, co
bylo těsně k němu přimknuto. Na jaře, když teplejší paprsky
sluneční zvolna rozpouštěly vysoké vrstvy sněhové, našli tu
lidé mladou ženu, v cáry oděnou s děřátkem v náruči mrtvou.
Ubohá Vlasta, co asi zkusila! A když sešlý kříž byl odstraněn,
postavena na tom místě boží muka.

Ant. Svěrák:

Vzpomínky na rok 1866.

(Dle vypravování starých lidí.)

Když po bitvě u Král. Hradce rozlíli se Prusáci po Moravě
a Čechách, přišli i do Kelče. Bylo jich plné město a ubytování
byli po domech. První jejich starostí byly peníze. Šli na zámek
hledat kasu, ale pan vrchní i s pokladnou včas zmizel a marné
bylo prohledávání hůry, světnic, sklepů a tajných chodeb, po-
kladny nikde! Udeřili tedy na purkmistra a obecní výbor. Ani
ti o ničem nevěděli. Když však stále urputně naléhali, vzpo-
mněl si purkmistr na jednoho občana, nabíjenou kopu, a mínil,
ten že by svým šelmovstvím Prusáky upokojil. Posláno tedy
pro Kundrátku vulgo Rodínu a hned na něj dotírali, kde že páni
peníze ukryli. Rodína se nezdráhal, pověděl přímo, že o kase
ví a že tam Prajzy dovede. Ale žádal za to napřed míti zapla-
cení, poněvadž je chudobný, odkázaný na to, co si vydělá.

Prajzi v dobré naději na tučnou kořist nedali se dlouho pobízeti,
Rodínu hojně obdarovali, a ten vyžádav si několik mužů s sebou,
vedl je daleko a daleko, až někde do rajnochovských hor. Tam
však udělalo se Rodinovi náhle nevojno a uchýlil se do houštiny.
Prušáci z uctivosti zůstali opodál a čekali. Trvalo jim to však
poněkud dlouho to čekání. Proto konečně vlezli do houštiny,
zdali se mu něco nepříhodilo. Houštinu prolezli zkrz na zkrz,
ale Rodínu nenalezli. Byl pryč. Vrátil se teprv až Prajzi od-
táhli, poněvadž výprasku by byl neušel.

Když se Prajzi po Kelci poněkud poohledli, udělali si ta-
neční zábavu v hrubé hospodě. Přístup měli i civilisté a zvláště
vítána byla děvčata. Z hospody mohli muži odejít zcela volně,
ale děvčatům vojáci bránili. Jeden milenec se nad tím tak do-
pálil, že vyšel ven uchopil velký kámen a praštil jím do okna,
že kámen zaletěl až do prostřed tančírny. Vojáci začali pachate-
le stíhat, ale marně. Ze zlosti vylouklí palašemi všechna okna
»na ulicích«.

V jednom domě byla šumná vdova selka. Jeden z Prusáků
ji stále obtěžoval, takže si stěžovala pacholkovi a ten pomohl.
Když jednou v poledni vojáci si po dobrém obědě hověli, odlo-
živše stejnokroj, a onen záletník zase šel na galandu, vypůjčil
si pacholek nepozorovaně odložené části stejnokroje i se zbraní,
vkročil zhurta do jizby a záletníka tak nemilosrdně ztloukl, že
zůstal v bezvědomí ležeti; pacholek rychle stejnokroj vrátil a
šel po svém, jakoby se nechumelilo. Když se Prus probral, spu-
stil lom, bylo vyšetřování, selka však měla od té doby pokoj.

Byli mezi nimi i hodní lidé, kteří zejména s dětmi rádi se
bavili a mazlili, ale byli také mnozí mlsouni, kteří kradli a zvlá-
ště syrová vejce byla jim pochoutkou. Když v jednom gruntě
bylo toho již moc, nastražili železa, posypali sečkou a navrch
položili jako vnařidlo staré vejce, a netrvalo ani půl hodiny,
když strašný řev ozval se z kurníku, zloděj byl chycen.

V jídle byli mnozí velice nestřídmi, že jim prý až žaludky
pukaly; okurek na poli si natrhali a tak jak byly, i se slupkou
je pojídali; pak ovšem není divu, že vznikaly různé epidemické
nemoci, zejména cholera, které mnoho Prusů i domácích lidí
podlehlo.

O nestřídmosti svědčí až na naše doby zachovaná jarmareč-
ní písnička:

1.

Poslechněte všichni národové,
budu vám zpívati písně nové,
chci vám jistou pravdu ohlásiti
a pruský žaludek pochváliti.

2.

Prusové víc jedli nežli Rusí;
já vám pravím pravdu, jak se sluší,

že je Prus chytřejší nežli liška,
kde je plný hrnec, plná miska.

3.

Nevařené maso posekali,
cibuli a pepřem posýpali,
tak jim to chutnalo jak chléb s medem.
Sedm holb podmásli vypil jeden.

4.

Padesát jich bylo v jednom domu,
ti snědli tři truhly marcipánu,
ještě si to medem pomazali,
pak jeden po druhém umírali.

5.

Když jednoho Prusa otvírali,
proč tak náhle zemřel, vyzvídali,
nalazli žaludek jako tele,
15 liber vážil, pravím směle.

6.

Ten žaludek páchl převelice,
byly v něm zkysané jitřnice,
byla v něm jelita nepečená,
též malá kuřata nevařená.

Atd.

Ta zubařá . . .

Z Něčic: Za staříčkem Zelou chodíval vždy k večeru jejich oblíbený vnuk Pepek. Našel staříčka obyčejně při vaření kaše, kterou tak rád jíval, a kterou právě proto oni vařivali k večeři. Byli sami, tak měli radost, když Pepa přišel.

Jednoho večera také příběhl. Dal »pac« a staříček, jak obyčejně, šli pro zhlavec, aby mu ho dali ke kamínkám. Lepší se Pepkovi sedělo. Jak mu ale nesli zhlavec, Pepek zahlídl, že staříček jsou celi zapocení. Neříkal ale nic, sedl si na zhlavec a zamýšleně se zadíval do okénka, které vedlo na zahradu. V tom strnul. V okně uviděl smrt: bílá ústa, veliké, černé oči . . .

»Josefe«, zavolal na něho staříček, »až pojíš, běž a zatahni okynko šibrem!« Staříček taky to tedy viděli, myslil si Pepek, a šel vykonat, co bylo poručeno. Staříček zatím vstali se svého lůžka a jdou ještě potáhnout hodiny. Pepkovi, jak zadělával okno, najednou skočila na ruku bílá, sivo mourovatá kočka a zafala mu drápy do ruky. Taková šeredná, jak živ takovou neviděl, oči zakysané, velmi dlouhý ocas — brrr. Zakřičel, skočil od okna, v tom zas neštěstí — shodil se stola lampičku. Ted se kolem rozprostřela tma. Neodvažuje se promluvit, schouli

se u kamínek. Staříček zatím se dobelhali k lůžku. Jak se blížilo k 12. hodině, řekli: »Zlé se zlém, dobré s dobrém.« Tak to řekli každou hodinu až do 4 hodin ráno. O 5 hodinách nic. Právě všechny budívali. Pepek, který celou noc nespál, šel je budít. Hlavu měli převrácenou nazad, ruce na klíně: »Staříčku, staňte!« volal Pepa. Ale nikdo se neozýval. Pepek tedy odemkl, vyšel ven, zas zamkl a utíkal domů. »Maminko«, křičel, »staříček nechcú stát, už só mrtví!« Maminka ustrašená jde se podívat — a skutečně — staříček byl nebožtíkem. Hodiny zůstaly stát na 4 hodinách, to byla staříčkova poslední. L. K.

Hynek Špunar :

Morová rána.

Ještě před nedávnými léty stával na kopci nad Pavlovicemi větrný mlýn. Vedle mlýna byla také zábojna, kde pavlovští usedlíci tlačili ze lnu olej. Tehdy se ho mnoho na našem venkově pěstovalo.

Bylo to jedné měsíčné podzimní noci v roce 1865. Pantáta hleděl okénkem se šalandy. Tu uviděl nedaleko mlýna vysokou, bílou ženu, která před zraky jeho stále rostla až do obrovské výše. Ledový chlad od ní přicházel a táhlý, dutý zvuk bylo slyšet: »Já jsem morová rána.« Pantátovi hrůzou vlasy se ježily na hlavě. Počal se modlit, až hrůzné zjevení jako pára zmizelo.

Příštího roku 1866 po válce rakousko-pruské řádl skutečně v Pavlovicích a okolí mor. Jak od věrohodného pamětníka jsem slychával, umíralo v Pavlovicích a okolí několik lidí denně. Tak kraj skutečně navštívila ona — morová rána.

D r o b n é z p r á v y .

Čestné uznání řediteli Antonínu Svěrákovi v Kelči k 70. narozeninám. Jsou různé dary, jimiž někdy příroda i lidstvo odměňuje člověka. Z práce rukou snaživých odměna tato hřeje, těší, uspokojuje a jest zadostiučiněním, že nežili jsme nadarmo. Dar nevšední jako dodatek k 70. narozeninám, obdržel pan ředitel v. v. Ant. Svěrák, vzorný a čilý přispívateľ do našeho sborníku, žijící v Kelči. V neděli 29. června t. r. sešli se zástupcové úřadů a všech tříd v Kelči, aby byli přítomni slavnostnímu odevzdání pochvalného uznání od ministerstva školství a národní osvěty panu řediteli za dlouholetou, obětavou a úspěšnou práci kulturní a osvětovou. Pan okresní hejtman, vrchní rada B. Wachsmuth, v delší řeči vzpomněl záslužné činnosti p. ředitele ve školství v obci, spolicích, veřejnosti, vzpomněl jeho práce jako kronikáře, jeho činnosti osvětové a s případným blahopřáním odevzdal mu příslušnou listinu. Pan okresní školní inspektor prof. Miroslav Kott nastínil pak těžkou práci učitelstva, jež obzvláště těžkou byla dříve v Kelči a vděčně vzpomněl

zásluh p. ředitele o rozvoj školství v Kelči. Za sdružení Z.O.S. poděkoval mu p. Jos. Both, předseda; za místní školní radu blahopřál p. Hradil, za místní osvětovou komisi p. ředitel Vojt. Jasný; za městskou radu starosta města p. Urbanec a na konec blahopřáli jeho bývalí žáci. Pan ředitel Svěrák srdečně poděkoval všem. Přejeme p. řediteli ještě dodatečně za celou naši čtenářskou obec i za redakci, aby na hřejivém, ode všech uznáním výsluní svého stáří, dočkal se ještě mnoha let v plné své svěžesti a síle.

Za živnostenskou výstavou v Dřevohosticích, která spojena byla s výstavou učňovských i tovaryšských prací dílenských od 5.—20. července 1930 v budově měst. škol, pořádána na oslavu 25letého trvání místní živnostenské školy pokračovací. Pro značný počet vystavovatelů, rozmanité a pěkné seskupení předmětů těšila se výstava hojně návštěvě obecnstva a dostalo se jí mnoho lichotivých posudků se strany odborníků. Ve sborově urovnány byly cechovní památky a nejdůležitější spisy týkající se cechů, zřízených v Dřevohosticích v roce 1544 a zaniklých zřízením společenstva živností řemeslných v roce 1885, spolu se sbírkou kovových a papírových peněz od 4. stol. K výstavě vydán byl pěkný katalog, v němž jsou stati: Z paměti městečka Dřevohostic (Vladimír Vašíček), Živnostenská škola pokračovací v Dřevohosticích (Josef Sehnal), Význam výstavy (B. Novák). — Výstava se velmi zdařila a dlužno si přát, aby opět byla v r. 1935 pořádána nová, jak to navrhl p. Dr. František Nesvadba, starosta městečka a předseda Výstavního výboru, při ukončení výstavy.

Oslavy desítiletého trvání vojenské akademie v Hranicích, konané 26. a 27. července, vyvrcholily slavnostním vyřazením vojenských akademiků a položením základního kamene k Památníku vojenské akademie. Jmenováno bylo z akademiků 47 pěších a 33 dělostřeleckých poručíků. Při přísaze nově jmenovaných důstojníků vypáleno 21 dělových ran a hudba zahrála státní hymny. Velitel akademie, generál Hněvkovský, přečetl vzkaz ministra národní obrany. Nato položen základní kámen k Památníku akademie. Slavnosti zúčastnili se v zastoupení ministerstva N. O. zemský velitel generál Vojcechovský v průvodu generality a četní hodnostáři civilní.

Veškeré tiskopisy zhotovuje vkusně, levně a rychle
knihtiskárna J. Slovák, spol. s r. o. v Kroměříži.

Za vydávání a redakci odpovídá Antonín Fröhlich v Dol. Újezdě.
Tiskem knihtiskárny J. Slovák, spol. s r. o. v Kroměříži.

Redakci došlo:

Časopis vlasteneckého spolku musejního v Olomouci. Redakční rada: Fr. Doucha, Dr. Mořic Remeš, Dr. Bohuš Vybíral. Ročník XLIII. Rok 1930. (Postup. čís. seš. 161-164.) V Olomouci 1930, 298 stran. Z bohatého obsahu upozorňujeme na články z našeho kraje: Staré písemné památky v báni kostelíčka u Hranic. (Bohuš Vybíral). — Škola a rektori prošenští. (Fr. Krestýn) m. j.

Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova, ročník VII., Prostějov 1930. Rediguje dr. J. Kühndel. Vydává kuratorium.

Knihy knih, Josef Bednař. Nevyčerpatelná studnice zábavy a poučení pro mladé i staré. (Příroda, dobrodružství, zvířata, lovy, cestopisy, vynálezy, technika, romantická a jiná četba, sport, móda, umění, humor, dětský koutek, hygiena, příhody ze života, praktické rady atd.) Vydal Josef Bednař, Brno, Dobrovského ul. 16. — Tyž vydal: Jak se rychle naučím dobře a úsporně vařit? Napsala Joža Bednařová.

Děvče z kolonií. Nový román od H. G. Rubella. V knihovně »Argos«, jež si za krátkou dobu svého vycházení získala veliké obliby pro svůj pečlivý výběr detektivních a dobrodružných knih, začal jako V. svazek vycházeti román »Děvče z kolonií«. Tato nová kniha nesporně zvýší zájem o dobrou pověst sbírky »Argos«, dnes jedné z nejpobulárnějších, což dokázala vyšlými již knihami fantastickým románem J. O. Parmy „Výstřel do vesmíru“, dobrodružným románem P. Benoit „Erromango“, ostrov záhad a detektivními prvotřídními romány S. Rohmera „Netopýří křídlo“, A. E. W. Masona „Vězeň v opálu“. Každý svazek o 200-300 str. za 19 Kč, váz. 25 Kč. Pro odběratele celé serie o 10 svazcích 15 Kč, váz. 19 Kč. Dodá každý knihkupec i nakladatel J. Svátek, Praha-Smíchov, Husova tř. 7. — Doporučujeme.

Revue-revui „Argus“, revue populárně vědeckých článků ve stručném výtahu. Vychází měsíčně. Redakce a administrace: Smíchov, Smetanova 2. Čtvrtletní předplatné 9 Kč.

Kelč za války. Památník vydaný k odhalení pomníku národního osvobození a obětí války 8. června 1930. Upravil odb. učitel Jan Slimáček. Nákladem osvětové komise v Kelči.

Nové číslo „Lípy“, nová radost, tak možno stručně vyjádřit dojem nového čísla »Lípy«. ABC nové ženy, který vydává Jan Svátek, knihk. a nakl., Praha-Smíchov, Husova tř. 7. Doporučujeme.

Novojický okres. Referáty z porad Národní jednoty východomoravské v Novém Jičíně dne 23. března 1930. Nákladem Ústředního výboru N. J. pro východní Moravu v Olomouci.

Radio-Laboratoř KNN. Rediguje a vydává Rudolf Faulkner v Sadské. Předplatné na půl roku 8 Kč. Vychází dvakrát za měsíc.

Zálhořský sborník, řídí Frant. Kratochvíl. Ročenka Památkového spolku v Podhradní Lhotě. Ročník IV. 1930. Cena 3.50 Kč,

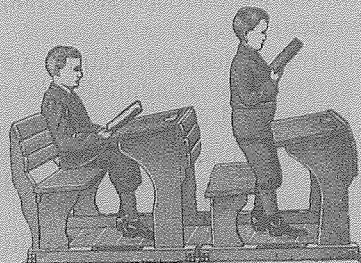
poštou 3-90 Kč. Vychází jednou do roka. Redakce a administrace: Olomouc-Pavel, Jugoslávská 91.

O skautech a skautingu. Napsal a vydal Fr. Kňourek, řidič učitel v Charv. Nové Vsi, p. Poštorná u Břeclavě. Cena 2 Kč. Tentýž napsal a vydal „Pohádka o bílém lvu“ a divadelní hru: „Srdcem i pěstí“. Hra o 7 obrazích z našeho národ. života od r. 1914 do r. 1928. Cena 8 Kč. Doporučujeme k výzdobě škol a domácností obrazy akad. malíře R. Livory, jež také Fr. Kňourek vydal. Jsou to: **Rodný dům pres. Masaryka a Hradčany, sídlo prezidentovo.** Zalíbí se Vám myšlenkou i provedením.

Národopisné slavnosti, Vsetín 1930. Památník národopisných slavností na Vsetíně. Slavnostní výbor svým nákladem „Portáši“ A. Ševčíka, štáb. kap. četnictva v Hranicích, s obálkou Kobzáňovou a četnými perokresbami Langrovými. Kniha velmi pěkně vypravena. Doporučujeme k zakoupení do všech veřejných knihoven obecních.

!! Na skladě jsou pěkně vázané „Záhorské kroniky“ !!
roč. X., XI. a XII., levně à 12 Kč a brož. VI. roč.
à 6 Kč. Ostatní ročníky jsou rozebrány. !!

Tabule patent »Talla«

se výborně osvědčily a jsou do všech nových škol zaváděny a která škola je již má, na základě zkušeností opět jich objednáva. Jsou též napodobovány, avšak na nebezpečí padělatele i školy, neboť jsou patentované pod č. 13.610.

Veškeré školní zařízení

František Talla, Přerov

Kojelínská (bývalý cukrovar). Prospekty zdarma.

Za vydávání a redakci odpovídá Antonín Fröhlich v Dol. Újezdě.
Tisk J. Slováků spol. s r. o. v Kroměříži.